

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Kasvattajälähtöisestä yhteisölähtöiseen
varhaiskasvatukseen**

Yhteisöpedagogi ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmia
kehittämässä

Minttu Lind

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

05 / 2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Minttu Lind	Sivumäärä 63 ja 25 liitesivua
Työn nimi Kasvattajalähtöisestä yhteisölähtöiseen varhaiskasvatukseen – Yhteisöpedagogi ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmia kehittämässä	
Ohjaava opettaja Anna Pikala	
Työn tilaaja ja työelämäohjaaja Tmi Pph Jenni Laaksonen / Jenni Laaksonen	
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia ja selvittää millainen olisi varhaiskasvatukseen yksityisille perhepäivähoitajille ja ryhmäperhepäivähoitajille luotu laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma yhteisöpedagogin tuottamana. Tavoitteena työssä oli vastata varhaiskasvatuksen muutosten tuomaan tarpeeseen kehittämällä laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja tilaajan ja laajemmin kentän käyttöön. Tavoitteena oli myös tutkia kentän yhteisöllisyyttä ja tuoda esiin yhteisöjen ja sitä kautta yhteisöpedagogin ammatin merkitys varhaiskasvatuksessa.</p> <p>Opinnäytetyön tilaajana oli Tmi Pph Jenni Laaksonen. Tilaaja on yksityinen elinkeinonharjoittaja, joka tuottaa varhaiskasvatusta Turun keskustassa 0-6-vuotiaille lapsille. Tilaajan tuottaman varhaiskasvatuksen muoto on yksityinen perhepäivähoito, joka on kodinomaista hoitoa, kasvatusta ja opetusta, jota annetaan yksityiskodissa.</p> <p>Kehittämistyössä tutkimusmenetelminä käytettiin asiantuntijahaastatteluita, kyselyä sekä benchmarkingia. Asiantuntijahaastattelut toteutettiin joulukuussa 2016. Asiantuntijahaastatteluisissa haastateltiin neljää varhaiskasvatuksen toimijaa sekä varhaiskasvatuksen että yhteisöpedagogien näkökulmasta. Haastatteluisissa pyrittiin saamaan selville haastateltavien ajatuksia ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmasta ja yhteisöpedagogin roolista sen laatimisessa. Kysely toteutettiin helmikuussa 2017. Kyselyssä kysyttiin yksityisten perhepäivähoitajien ja ryhmäperhepäivähoitajien näkökulmaa siitä, millainen on laadukas ja toimiva ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma ja pohja sille. Benchmarkingilla, joka toteutettiin keväällä 2017, tavoiteltiin viimeisiä ajatuksia siitä, mitä laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja pitää sisällään. Menetelmien tulokset analysoitiin teemoittain ja tyypeittäin.</p> <p>Kehittämistyöstä saavutetuista tuloksista kävi ilmi, että kaikki varhaiskasvatukseksi kutsuttava lain ja asetusten mukaan tuotettu päivähoito on lähtökohtaisesti laadukasta varhaiskasvatusta. Näin ollen myös kenttä, johon tuotos suuntaa on laadukkaan varhaiskasvatuksen kenttä ja tarvitsee laadukkaita välineitä työnsä tueksi. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman osalta tuloksista ja analyysistä kävi ilmi, että laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma kuvastaa yhteisöään. Yhteisöpedagogi varhaiskasvatuksessa herätti tuloksissa haastateltavissa epäilyä, mutta kääntyi kuitenkin mahdollisuudeksi. Päättelmänä tutkimuksessa todettiin yhteisöpedagogin luovan uudenlaista yhteisöllistä laatua varhaiskasvatukseen.</p> <p>Kehittämistyön aikana nousi esiin se, että tähän asti käytössä olleet ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmat olivat olleet kasvattajalähtöisiä, mikä ei enää sopinut uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden yhteisöllisiin tavoitteisiin. Työstä syntynyt yhteisölähtöinen ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja antoi tilaajalle sekä muille yksityisille perhepäivähoitajille ja ryhmäperhepäivähoitajille yhden mallin, jolla laatia hoitoryhmäänsä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma. Laajemmin opinnäytetyöstä syntyneet tulokset antoivat uutta tietoa yhteisöpedagogin vahvuuksista varhaiskasvatuksessa ja voivat sitä kautta edistää yhteisöpedagogien työllistymistä varhaiskasvatuksen kentälle.</p>	
Asiasanat varhaiskasvatus, varhaiskasvatussuunnitelma, yhteisöpedagogi, yhteisöllisyys, perhepäivähoito	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
The Degree Programme in Civic Activities and Youth Work, Bachelor's Degree

ABSTRACT

Author Minttu Lind	Number of Pages 63 and 25 attached
Title From pedagogue-based to community-based early childhood education – Community educators as developers of early childhood education for group pedagogy	
Supervisor Anna Pikala	
Subscriber and Mentor Tmi Pph Jenni Laaksonen / Jenni Laaksonen (Private family child minder Jenni Laaksonen)	
Abstract <p>The purpose of this thesis was to discuss the early childhood education plan for group pedagogy in the context of private family child minders and to produce a template to be filled in by the family child minders to help produce high-quality daycare. The template and plan were produced from a community educator's viewpoint and they can also be used in a wider context for the new needs within early childhood education. Moreover, one the objectives of this thesis was to investigate the sense of community in early childhood education and emphasize the importance of communality and through it the importance of the community educators' role and profession in early childhood education.</p> <p>The commissioner of this thesis was private family child minder Jenni Laaksonen (Tmi Pph Jenni Laaksonen). The commissioner is a private entrepreneur who produces high-quality early childhood education in the centre of Turku to children 0-6 years of age. Family child minding is a quite common form of day care in Finland. It homelike care, education and teaching, administered in a private home.</p> <p>The methods used in this qualitative study included expert interviews, survey/questionnaire and benchmarking. Expert interviews were conducted in December 2016. In expert interviews, there were two informants who represented the perspective of early childhood education and two representatives for the perspective of community education. Survey and benchmarking were carried out in February 2017. The questionnaire was sent to 95 private child minders out of which 28 replied. Benchmarking was conducted to early childhood education group plan templates. The data were analyzed using qualitative content analysis.</p> <p>The results of the study indicate that all early childhood education which is produced according to law is high-quality early childhood education. The results also indicate that early childhood education group plan is a plan which mirrors its community. In this study, the community educator in early childhood education caused doubt but turned into a possibility. Therefore, the findings indicate that community educators create a new kind of communal quality to early childhood education.</p> <p>As a result of this thesis and development work, an enhanced early childhood education group plan template was drafted. This template is one possible model for the early childhood education group plan to be used by the commissioner and other private child minders. In general, this study gave a new insight into community educators' strengths in early childhood education, which may help community educators' employment in early childhood education.</p>	
Keywords early childhood education, early childhood education plan, community educator, sense of community, family day care	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1 JOHDANTO	5
2 KÄSITTEET	8
2.1 Varhaiskasvatus	8
2.2 Perhepäivähoito, perhepäiväkoti ja perhepäivähoitaja	10
2.3 Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma	11
2.4 Yhteisöpedagogi	13
3 YHTEISÖLLINEN VARHAISKASVATUS	15
3.1 Lapsen oikeus yhteisölliseen varhaiskasvatukseen	16
3.2 Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset muutokset	17
3.3 Yhteisöpedagogi varhaiskasvattajana	19
4 YKSITYINEN PERHEPÄIVÄKOTI TMI PPH JENNI LAAKSONEN	23
5 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT	25
5.1 Asiantuntijahaastattelu	26
5.2 Kysely	28
5.3 Benchmarking	30
5.4 Aineiston analyysimenetelmät	31
6 TULOKSET JA NIIDEN ANALYYSI	35
6.1 Varhaiskasvatus on lähtökohtaisesti laadukasta	35
6.2 Yhteisöpedagogi varhaiskasvattajana on mahdollisuus	40
6.3 Laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma on tekijöidensä summa	43
6.4 Yhteisöpedagogi luo uudenlaista laatua varhaiskasvatukseen	52
7 RYHMÄN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN POHJA	55
8 LOPUKSI	61
LÄHTEET	64
LIITTEET	68
Liite 1. Haastattelukysymykset	68
Liite 2. Kysely	69
Liite 3. Benchmarking-kysymykset	71
Liite 4. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja	72
Liite 5. Projektipohja	92

1 JOHDANTO

Laki lasten päivähoidosta korvattiin varhaiskasvatustulilla 1.8.2015, jolloin varhaiskasvatus koki suuren muutoksen niin varhaiskasvatuksen henkilökunnan kuin perheiden näkökulmasta. Samaan aikaan varhaiskasvatuksen kentällä alettiin odottaa laissa luvattuja uusia varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, jotka määrittävät varhaiskasvatuksen arvot ja periaatteet seuraaviksi vuosiksi. (Varhaiskasvatustulilaki 36/1973.) Opetushallitus (2017) määräsi uusista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista 18.10.2016, jolloin koko varhaiskasvatuksen kenttä sai pitkään pinnalla olleisiin kysymyksiin vastauksia. Uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet olivat nyt ensimmäistä kertaa suositusten sijasta velvoittava normi (Opetushallitus 2016).

Uudistettujen varhaiskasvatustulilain ja valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden myötä varhaiskasvatuksen kentälle syntyi uudenlaisia velvoitteita, kuten paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien ja lapsen henkilökohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatiminen. Paikallisten velvoitteiden lisäksi kaupungeilla oli mahdollisuus linjata erilaisia kuntakohtaisia velvoitteita. Turussa päätettiin, että turkulaiset yksityiset perhepäivähoitajat laativat Turun kaupungin paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman rinnalle oman ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman, joka pohjaa Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (Leppänen 2016). Tästä syntyi tilaajan toive kehittää toimintaansa varten uusia säädöksiä vastaava laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma.

Varhaiskasvatus on viime aikoina ollut murroksessa uudistusten lisäksi myös resurssipulan vuoksi. ”Meteliä, uupumusta ja levottomia lapsia”, vastasi eräs varhaiskasvatuksen ammattilainen Helsingin Sanomissa kysyttäessä varhaiskasvatuksen tilasta (Aalto 2017). Tämän opinnäytetyön aikana käydyt kuntavaalit toivat myös oman osansa keskusteluun laadukkaasta varhaiskasvatuksesta ja varhaiskasvatuksen kohteesta. Maksuton varhaiskasvatus oli yksi suosituimmista vaalilupauksista suurimpien puolueiden kesken. Kysymys siitä, onko isojen muutosten aikana oikea aika satsata varhaiskasvatuksen maksuttomuuteen yhdenvertaisuuden nojalla, on politiikkaa, joka kuitenkin vaikuttaa jokaisen varhaiskasvattajan arkeen. Muutokset luovat uudenlaisia

tarpeita, joihin on mahdollista vastata joko tekemällä niin kuin aina on tehty tai kokeilemalla jotakin uutta.

Samaan aikaan toisella kentällä keskustelu käy kovana siitä, mihin humanistisen ja kasvatustieteiden ammattikorkeakoulututkinnon käynyt yhteisöpedagogi on pätevä. Oletusarvoisesti yhteisöpedagogin tutkinnon suorittanut suuntaa nuoriso- ja järjestöalan töihin, mutta yhteisöpedagogeja työskentelee myös hyvin monenlaisissa tehtävissä kohderyhmänä ihmiset aina vauvasta vaariin. Keväällä 2017 yhteisöpedagogien kentällä kohisi, kun Valvira (2017) linjasi yhteisöpedagogien olevan päteviä työskentelemään lastensuojelussa. Humanistisen ammattikorkeakoulun yliopettaja Tarja Nymanin mukaan yhteisöpedagogien työllistymismahdollisuudet voivat laajentua, koska tehtäväkohtaisia kelpoisuusvaatimuksia ei ole enää niin paljon kuin ennen (Johansson 2017). Saman linjan voidaan katsoa jatkuvan myös muilla kentillä.

Tilaaajani on Tmi Pph Jenni Laaksonen, joka on toiminimi, jonka alla toimii yksityinen perhepäiväkoti (myöhemmin pelkkä perhepäiväkoti) 0-6-vuotiaille lapsille. Perhepäiväkodin tarkoituksena on tarjota laadukasta varhaiskasvatusta Turun alueen lapsille. (Laaksonen 2016.) Kehittämistyön tarkoituksena oli tuottaa tilaajalle konkreettinen väline kasvatustyön tueksi ja vastaamaan uusiin vaatimuksiin. Aloitan itse työskentelemään tilaajan kanssa uudessa kahden kasvattajan perhepäiväkodissa yhteisöpedagogina kesällä 2017.

Omasta kiinnostuksestani aihetta kohtaan ja vastauksena tilaajan sekä laajemmin kentän tarpeeseen syntyi idea uudenlaisesta yhteisöpedagogin laatimasta ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjasta, joka tulisi sekä tilaajan että kentän käyttöön. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmat ovat jo käytössä osassa yksityisiä perhepäiväkoteja. Aiheesta on tehty erilaisia tutkimuksia ja opinnäytetöitä, mutta ei yhteisön tai yhteisöpedagogin näkökulmasta. Tämän vuoksi lähdin selvittämään opinnäytetyössäni sitä, *millainen olisi laadukas varhaiskasvatussuunnitelma ja mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voisi siihen tuoda.*

Lähdin opinnäytetyössäni tutkimaan yleisemmin myös sitä, millainen varhaiskasvattaja yhteisöpedagogi olisi ja miten yhteisöpedagogin tutkinnon osat soveltuvat varhaiskasvatukseen. Aihetta on sivuttu lähinnä Humanistisesta ammattikorkeakoulusta

valmistuneiden opinnäytetöissä osana jotain laajempaa kokonaisuutta. Yhteisöpedagogi varhaiskasvattajana voisi olla yksi väylä monialaisempaan varhaiskasvatukseen. Yhteisöpedagogi varhaiskasvatuksessa ei välttämättä tuo apua pienentyneisiin resursseihin, vaan uusia ideoita, joilla pienet resurssit saadaan riittämään.

Opinnäytetyöni nimi ”Kasvattajälähtöisestä yhteisölähtöiseen varhaiskasvatukseen – Yhteisöpedagogi ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmia kehittämässä” viittaa kahteen osaan: käsiteltävään aiheeseen sekä siihen, mitä konkreettista opinnäytetyöstä syntyy ja kenen toimesta. Uusien varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016, 19) mukaan ”lapsella on oikeus yhteisöllisyyteen ja ryhmään kuulumiseen”. Tähän yhteisöllisyyden tarpeeseen opinnäytetyöni pyrkii vastaamaan. Työssäni lähdetään kehittämään varhaiskasvatusta kasvattajälähtöisestä varhaiskasvatuksesta, jossa varhaiskasvatusta tuotetaan kasvattajan toimesta lapsille, yhteisölähtöiseen, jossa varhaiskasvatus tuotetaan yhteisön eli lasten tarpeista.

Opinnäytetyössäni avaan ensin kehittämistyöni tietoperustan, joka koostuu kahdesta pääluvusta: käsitteistä ja yhteisöllisestä varhaiskasvatuksesta. Käsiteluvussa avaan kehittämistyön kannalta keskeisimmät käsitteet. Toisessa tietoperustaluvussa kuvaan yhteisöllistä varhaiskasvatusta eri näkökulmista. Avaan yhteisöllisen varhaiskasvatuksen alaluvuissa ajatuksia lapsen oikeudesta yhteisölliseen varhaiskasvatukseen sekä arvonäkökulmasta että lain näkökulmasta. Alaluvuissa kuvaan myös varhaiskasvatuksen valtakunnallisia muutoksia, jotka toimivat taustana ja syynä tilaajan tarpeelle. Neljännessä alaluvussa kerron lisäksi mielteitä yhteisöpedagogista varhaiskasvattajana. Tietoperustan jälkeen esittelen opinnäytetyön tilaajan Tmi Pph Jenni Laaksosen. Seuraavaksi kerron käyttämästäni kehittämistyön menetelmistä, jotka olivat asiantuntijahaastattelu, kysely sekä benchmarking. Tulosten jälkeen esittelen menetelmillä saadut tulokset ja niiden analyysin. Tulokset analysoin teemoitellen ja tyytitellen. Seuraavassa luvussa esittelen opinnäytetyöstäni syntyneen tuotoksen eli ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjan. Lopuksi esittelen vielä kehittämistyöstäni syntyneet loppupäätelmät.

2 KÄSITTEET

Opinnäytetyössäni käytän erilaisia käsitteitä varhaiskasvatuksen ja yhteisöpedagogien kentältä. Avaan käsitteet järjestyksessä siten, että ensimmäinen käsite toimii runkona, jonka ympärille muut käsitteet rakentuvat (ks. kuvio 1). Käsitteet ovat: *varhaiskasvatus*, *ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma*, *perhepäivähoito*, *perhepäiväkoti* ja *perhepäivähoitaja* sekä *yhteisöpedagogi*.

Kuvio 1. Opinnäytetyön käsitteiden rakentuminen

2.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on sanana laaja ja määriteltävissä monin tavoin. Suomen laki määrittelee varhaiskasvatuksen olevan ”lapsen suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu pedagogiikka ja jota annetaan päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai muussa varhaiskas-

vatuksessa” (Varhaiskasvatuslaki 36/1973, 1§). Lakiin pohjautuvat valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2016, 8) määrittelevät varhaiskasvatuksen osana koulutusjärjestelmää olevaksi kasvatukseksi, joka täydentää kotien kasvatus-
tehtävää.

Turun kaupunki (2017a) määrittelee sivuillaan varhaiskasvatuksen päivähoidoksi ja esiopetuksiksi, jota järjestetään kunnan ja yksityisten palveluiden tuottajien toimesta eri kellonaikoina. Tarkemmin varhaiskasvatus määritellään Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa, johon suurin osa Turussa toimivista varhaiskasvatuksen järjestäjistä pohjaa toimintansa. Turussa varhaiskasvatus koostuu kokonaisuuksista: arvoista, visioista, toiminta-ajatuksista, eri toimijoista, perheestä sekä itse lapsesta (Turun kaupunki 2013, 3-11).

Härkönen (2003) määrittelee varhaiskasvatuksen koostuvan neljästä yhtä vahvasta osa-alueesta (ks. kuvio 2). Saman kuvion voisi tiivistää myös kahdeksi elementiksi: teoriaksi ja käytännöksi. Tässä opinnäytetyössä keskityn elementeistä ja osa-alueista varhaiskasvatuksen käytäntöön.

Kuvio 2. Varhaiskasvatus-käsitteen neljän ulottuvuuden malli. Härkösen (2003, kuvio 1) pohjalta

Varhaiskasvatus käytäntönä tarkoittaa hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuutta, jota varhaiskasvatuksessa tarjotaan (Härkönen 2003). Eri osa-alueiden välillä tapahtuvaa jakoa on vaikea ennustaa tarkkaan etukäteen, koska jokaisen lapsen henkilökohtainen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen määrä on yksilöllistä. Jakoa pysyttään kuitenkin ennustamaan hyvällä suunnittelulla, johon pyrin myös opinnäytetyöni tuotoksella tuomaan apua. Opinnäytetyössäni varhaiskasvatus tarkoittaa alle kouluikäisen lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen suunniteltua kokonaisuutta, jota tuotetaan yksityisessä perhepäivähoidossa.

2.2 Perhepäivähoito, perhepäiväkoti ja perhepäivähoitaja

Perhepäivähoito on varhaiskasvatusta, jota järjestetään toiminta-aikanaan perhepäiväkodiksi kutsuttavassa yksityiskodissa. **Perhepäiväkoti** on tila, jossa järjestetään varhaiskasvatusta ja joka toimii muina aikoina myös perhepäivähoitajan kotina. **Perhepäivähoitaja** on kasvatuksen ammattilainen, joka toimii perhepäiväkodissa kasvattajana. (Hoitopaikka.net 2017.)

Tampereen kaupungin (2017) sivuilla perhepäivähoito määritellään kodinomaiseksi ja pienessä ryhmässä tapahtuvaksi varhaiskasvatukseksi, jossa korostuu perushoito ja leikki. Helsingin kaupunki (2016) taas määrittelee perhepäivähoidon edellisten lisäksi myös hoidoksi, jossa korostuu kiireettömyys. Turun kaupunki (2017b) määrittelee perhepäivähoidon olevan pienien lasten varhaiskasvatusta, joka tapahtuu hoitajan tai lapsen (kolmiperhepäivähoito) kotona.

Perhepäivähoitajat ovat kasvattajia, jotka työskentelevät omassa kodissaan neljän lapsen kanssa. Perhepäivähoitajia ovat kuitenkin myös kasvattajat, jotka työskentelevät toisten perhepäivähoitajien kanssa. Tällöin termien eteen liitetään sana ”ryhmä” kuvaamaan sitä, että työntekijät tekevät töitä ryhmässä. Perhepäivähoitajat ovat tällöin ryhmäperhepäivähoitajia ja perhepäivähoito ryhmäperhepäivähoitoa. (Hoitopaikka.net 2017.)

Perhepäivähoito määritellään usein Turun kaupungin (2017c) tavoin kolmeen kategoriaan: kunnalliseen perhepäivähoitoon, kunnalliseen kolmiperhepäivähoitoon sekä

yksityiseen perhepäivähoitoon. Kunnallinen perhepäivähoito ja kolmiperhepäivähoito ovat kunnan järjestämiä perhepäivähoitopalveluita. Yksityinen perhepäivähoito taas on kaupungin valvomaan perhepäivähoitoa, jota järjestää omassa kodissa työskentelevä yrittäjä eli yksityinen perhepäivähoitaja. (Hoitopaikka.net 2016b.)

Tässä opinnäytetyössä perhepäivähoito, perhepäiväkoti ja perhepäivähoitaja tarkoittavat yksityistä perhepäivähoitoa, perhepäiväkotia sekä perhepäivähoitajaa. Opinnäytetyötä ja siitä syntynyttä tuotosta on kuitenkin mahdollista käyttää myös kunnallisessa perhepäivähoidossa soveltuviin määrin. Opinnäytetyössä perhepäivähoidolla tarkoitetaan Turun seudulla toimivaa perhepäivähoitoa, koska kunnilla on omia paikallisia erojaan, minkä vuoksi kaikki asiat eivät ole täysin toistettavissa muualla.

2.3 Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma

Ensin on määriteltävä varhaiskasvatussuunnitelma terminä, jotta **ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman** määrittäminen on mahdollista. Varhaiskasvatussuunnitelma on suunnitelma siitä, miten varhaiskasvatusta käytännössä toteutetaan. Varhaiskasvatussuunnitelmassa määritellään muun muassa konkreettisesti se missä ja miten varhaiskasvatusta järjestetään. Varhaiskasvatussuunnitelma tehdään aina sen mukaan, mikä on varhaiskasvatuksessa suunnitelman kohteena (lapsi, ryhmä tai esimerkiksi kunta).

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman etuliite kertoo jo itsessään sen, mihin tarkoitukseen se on tehty. Valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa ei määritellä erikseen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuitenkin määritellään lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma, jotka molemmat ovat lakisääteisiä. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma sijoittuu lapsen ja paikallisen varhaiskasvatussuunnitelmien välimaastoon, koska se pohjaa molempiin. (Opetushallitus 2016.)

Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa (2013, 19) ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman kerrotaan olevan väline, jossa kuvataan pedagogiikan toteuttaminen ryhmätasolla. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa kuvataan myös suunnitelmaksi,

joka tehdään, kun toiminta on alkanut ja vakiintunut. (Turun kaupunki 2013, 19.) Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman (2013, liite 4) liitteissä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman laatimista varten on laadittu pohja, johon jokainen päivähoitoyksikkö voi helposti täyttää omat suunnitelmansa.

Tässä opinnäytetyössä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma tarkoittaa varhaiskasvatussuunnitelmaa, joka on suunnattu yksityisen perhepäivähoidon tai ryhmäperhepäivähoidon ryhmille, jossa lapsimäärä vaihtelee yhden ja kahdeksan lapsen välillä. Se on konkreettinen paperinen tai sähköinen suunnitelma, joka perustuu ryhmän lapsien henkilökohtaisiin varhaiskasvatussuunnitelmiin sekä muihin ryhmän sisäisiin seikkoihin. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma keskittyy lapsiryhmään pohjautuen Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan, lapsien omiin henkilökohtaisiin varhaiskasvatussuunnitelmiin, valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sekä varhaiskasvatukseen lakiin.

Yksityisessä perhepäivähoidossa omien varhaiskasvatussuunnitelmien käyttö on tähän saakka ollut vaihtelevaa, koska ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ei ole ollut yhteneväistä ohjeistusta. Useissa perhepäiväkodeissa on oma varhaiskasvatussuunnitelma kuitenkin käytössä (Laaksonen 2016). Käytössä olevat ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmat ovat perinteisesti olleet kasvattajälhtöisiä, joissa auktoriteettiasemassa oleva aikuinen eli kasvattaja päättää ryhmän toiminnasta. (Laaksonen 2017b.)

Perhepäivähoitajan ammattitutkintoon kuuluu pakollisena osana varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen, jolloin tutkinnon suorittaneilla varhaiskasvatussuunnitelma on mitä todennäköisemmin käytössä (Opetushallitus 2013, 19). Turun Seudun Yksityiset Päivähoitajat ry on myös laatinut jäsentensä käyttöön oman varhaiskasvatussuunnitelmapohjan, jota yhdistyksen jäsenet voivat halutessaan käyttää omissa ryhmissään (Laaksonen 2016).

2.4 Yhteisöpedagogi

Ammattinetti (2017) määrittelee **yhteisöpedagogin** olevan ammatti, jossa pyritään edistämään ihmisten osallisuutta yhteisöön ja yhteiskuntaan ja jossa työtehtävät sijoittuvat erilaisiin ympäristöihin. Tyypillisiä työnimikkeitä yhteisöpedagogille ovat muun muassa nuorisotyöntekijä, vapaa-ajan ohjaaja, ohjaaja lastensuojelulaitoksissa tai projektipäällikkö. Yhteisöpedagogit työskentelevät pääsääntöisesti kunnissa, seurakunnissa, järjestöissä, laitoksissa sekä yrityksissä. (Opintopolku 2017a.)

Yhteisöpedagogeja koulutetaan tällä hetkellä suomeksi kolmessa ammattikorkeakoulussa: Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Xamkissa (myöhemmin Xamk), Humanistisessa ammattikorkeakoulussa (myöhemmin Humak) sekä Centria-ammattikorkeakoulussa (myöhemmin Centria). Yhteensä yhteisöpedagogeja koulutetaan suomeksi siis kolmessa ammattikorkeakoulussa kahdeksalla paikkakunnalla. Ammattikorkeakouluista vain Centria kouluttaa yhteisöpedagogeja, joilla on kirkon nuorisotyön pätevyys. Korkeakouluista Humak ja Xamk kouluttavat yhteisöpedagogeja sekä päivätoteutuksena että monimuotototeutuksena. Humakilla ja Xamkilla on myös yhteisöpedagogin tutkinto ylempänä ammattikorkeakoulututkintona. Korkeakouluista vain Humak kouluttaa yhteisöpedagogeja uudella työyhteisön kehittäjä -painotuksella. (Opintopolku 2017b.)

Yhteisöpedagogin tutkinnon tavoitteena on kouluttaa uudistumiskykyisiä ja pedagogisesti päteviä työelämän kehittäjiä yhteiskunnan kaikille osa-alueille. Yhteisöpedagogin ammatilliset kompetenssit ovat yhteisöllinen, pedagoginen, yhteiskunnallinen ja kehittämisosaaminen. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2013, 5.) Yhteisöpedagogin tutkinto on laajuudeltaan 210 opintopistettä, joka koostuu sekä yhteisistä että opiskelijan itse valitsemista opinnoista (ks. kuvio 3). Tässä opinnäytetyössä yhteisöpedagogilla tarkoitetaan Humanistisesta ammattikorkeakoulusta valmistunutta yhteisöpedagogia.

YHTEISÖPEDAGOGI 210 op		
YHTEISET MONIALAISET OPINNOT (15 op)		
YHTEISÖPEDAGOGIN YHTEISET OPINNOT (65 op)		
PEDAGOGISEN TOIMINNAN PERUSTEET (25 op)	TOIMINNAN RAKENTEET JA ORGANISOINTI NUORISO- JA JÄRJESTÖTYÖSSÄ (25 op)	KIELIOPINNOT (10 op)
YHTEISÖPEDAGOGIN AMMATILLISET OPINNOT (40 OP)		
YHTEINEN ORIENTAATIO (10 op)	Valitaan 30 op seuraavista vaihtoehdoista: Taidekasvatus (30 op) Liikuntakasvatus (30 op) Viestintätaidot (30 op) Organisointi, tuottaminen ja kehittäminen (30 op) Seikkailukasvatus (30 op) Kasvun ja kehityksen tukeminen (30 op) International Semester (30 op)	
SUUNTAUTUMISOPINNOT (40 op)		
VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT (20 op)		
TYÖELÄMÄN KEHITTÄMISOPINNOT (30 op)		
KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT (15 op)	OPINNÄYTETYÖ (15 op)	

Kuvio 3. Yhteisöpedagogin opintojen rakenne pähkinänkuoressa

3 YHTEISÖLLINEN VARHAISKASVATUS

Yhteisöllisyys on yksi jo olemassa oleva, mutta liian usein unohdettu osa varhaiskasvatusta. Yhteisöllisyys on yksilön kokemus yhteisön merkityksellisyydestä sekä sitä, että yksilön tarpeet tyydyttyvät yhteisössä olon kautta. Yhteisöllisyydessä tärkeäksi koetaan myös kokemus emotionaalisesta yhteydestä yhteisöön kuuluvien jäsenten kanssa. (Koivula 2010, 11.) Varhaiskasvatuksessa lasten yhteisö on päivähoitoyhteisö. Kaipio (2000, 11-12) määrittelee päivähoitoyhteisön kasvatusyhteisöksi, joka muodostuu kasvattajayhteisöstä ja lasten yhteisöstä. Lapsen yhteisöjä ovat myös oman varhaiskasvatusryhmän lisäksi esimerkiksi perhe- tai ystävyyshyönteisö tai esimerkiksi kulttuuriyhteisö. Tärkeää on kuitenkin ymmärtää yhteisöjen merkitys lapsen elämässä. (KidsMatter 2017.) Tässä luvussa käsittelen lapsen oikeutta yhteisölliseen varhaiskasvatukseen sekä arvo- että lakipohjaisesti. Käsittelen myös varhaiskasvatustilain muutoksia, jotka ovat tausta opinnäytetyöni tuotoksen tarpeelle. Lopuksi avaan vielä ajatusta yhteisöpedagogista varhaiskasvattajana (ks. kuvio 4).

Kuvio 4. Opinnäytetyön viitekehys

3.1 Lapsen oikeus yhteisölliseen varhaiskasvatukseen

Perinteisesti historiassa päivähoitoa on pidetty vanhempien oikeutena. Aikuisilla on ollut oikeus käydä töissä tai koulussa, jolloin lapset on viety päiväksi hoitoon päivähoitopaikkaan. Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2014 tekemän selvityksen mukaan 93% vastaajista piti varhaiskasvatusta tärkeänä, koska se mahdollistaa vanhempien työssäkäynnin (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016). Pienemmällä paikkakunnalla tehty tutkimus tukee samaa teoriaa: Jarvan (2013, 49) mukaan siikalatvalaisten vanhempien tärkein perustelu päivähoitopalveluille on se, että se mahdollistaa vanhempien työssäkäynnin. Vertailun vuoksi esimerkiksi peruskoulu on nimetty YK:n lasten oikeuksien sopimuksessa lasten ja nuorten oikeudeksi huolimatta siitä, että se toimii samaan aikaan myös lasten päivähoitona vanhempien ollessa töissä (Unicef 2017).

Suomen lisäksi asiaa on pohdittu hieman eri kannalta myös esimerkiksi Saksassa, jossa tuetaan vahvasti kotivanhemmuutta. Saksan kasvatusmallissa, joka on ollut myllerryksessä viime vuosina, on ajatuksena, että varhaiskasvatus tukee ja täydentää lapsen kasvatusta ja auttaa vanhempia sovittamaan yhteen omaa työtään ja lapsen kasvatusta. Tässä mallissa tärkeimpänä argumenttina toimii kasvatuskumppanuus, joka tarkoittaa yhteistyötä lapsen kasvuympäristössä toimivien ja lasta kasvatavien aikuisten kesken. Saksan mallissa on siis lähdetty ajatuksesta, että varhaiskasvatus on yhtäläisesti sekä lapsen että aikuisen oikeus. (Kultusministerkonferenz 2015, 99-107.)

Vanhempien töiden ja lapsen kasvatuksen yhdistämisen lisäksi on yhä enemmän alettu pohtia itse objektia eli lasta. Uudessa varhaiskasvatuslaissa (1973/36) ”säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen”. Muutos on merkittävä, koska vanhas- sa laissa lasten päivähoidosta tätä nimettyä oikeutta ei ollut. Lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ei poista vanhempien oikeutta käydä töissä, vaan kyse on näkökul- masta, jossa lapsi asetetaan etusijalle.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016, 19) mukaan lapsella on oikeus yhteisöllisyyteen ja ryhmään kuulumiseen. Koivula (2010, 22-23) määrittelee väitöskir- jassaan yhteisöllisyyden olevan yksilöiden keskinäistä tunnetta yhteen kuulumisesta.

Näin ollen varhaiskasvatuksessa tulisi panostaa lasten kokemusta omasta ryhmästä ja vahvistaa yhteishenkeä. Laadukas varhaiskasvatus ottaa siis huomioon jokaisen lapsen yksilöllisyyden lisäksi myös yhteisöt, joissa lapsi kasvaa. Yhteisöllisyyteen kasvetaan Heinämäen (2009, 2) mukaan aikuisten yhteisen vastuun sekä lasten yhteisöllisyyden tukemisen kautta.

Varhaiskasvatuksen yhteisö eli lapsiryhmä, jossa lapsi kasvaa on tärkeä osa lapsen kehitystä. Jo ensimmäiset viikot uudessa hoitoryhmässä määrittelevät sen millaisiksi lasten keskinäiset suhteet muodostuvat (Koivula 2010, 26.) Tämän vuoksi on lapsen oikeus, että varhaiskasvatuksessa on henkilöstöä, jotka aidosti ottavat huomioon lapsiryhmän eli yhteisön keskinäisen vuorovaikutuksen ja joilla on tarvittavat työkalut ja menetelmät ryhmäyttää ja vahvistaa ryhmä hyvinvoivaksi, turvalliseksi sekä aktiivisesti osallistuvaksi yhteisöksi.

3.2 Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset muutokset

Uusi varhaiskasvatuslaki korvasi lain lasten päivähoidosta 1.8.2015, jolloin alkoi myös uusien valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden työstö ope- tushallituksen toimesta (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015). Uusi varhaiskasvatuslaki toi paljon uusia vastuita eri tekijöille. Varhaiskasvattajien ja päättäjien lisäksi varhais- kasvatuslaki toi paljon muutoksia myös lapsille ja heidän perheilleen.

Uuden varhaiskasvatuslain kohutuoin muutos oli päätös rajata lapsen oikeutta koko- päiväiseen varhaiskasvatukseen. Eduskunta päätti, että lapsella olisi oikeus kokopäi- väiseen varhaiskasvatukseen vain silloin, kun molemmat lapsen vanhemmista tai huoltajista työskentelevät tai opiskelevat (Hoitopaikka.net 2016a). Monien kuntien tavoin Turun kaupunki päätti olla rajaamatta lapsen oikeutta kokopäiväiseen varhais- kasvatuksen perustuen yksityisten palveluidentuottajien toimintaedellytyksien heik- kenemiseen (Turun kaupunki 2016).

Varhaiskasvatuslaki toi muutoksia myös muihin varhaiskasvatuksen osa-alueisiin (ks. kuvio 5). Lain mukaan jokaiselle lapselle tulisi laatia oma henkilökohtainen varhais- kasvatussuunnitelma, jossa listataan tavoitteet ja niiden toteutus yksilötasolla. Var-

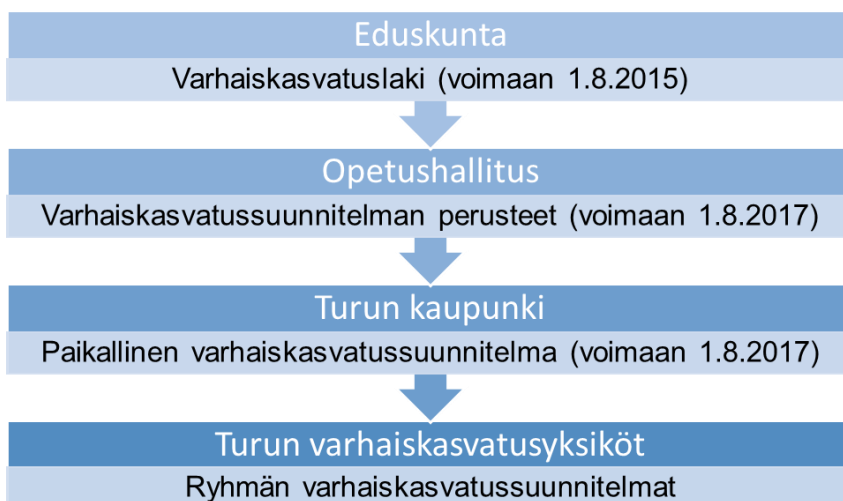
haiskasvatuslain myötä uudistuivat myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Uusien varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden yksi suurimmista uudistuksista oli paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatiminen, jollaiset jokaisen kunnan tulisi laatia varhaiskasvatuksensa raameiksi viimeistään 1.8.2017. (Opetushallitus 2016.)

Kuvio 5. Varhaiskasvatuslain muutokset pähkinänkuoressa (Airikka 2016)

Käytännön muutosten lisäksi uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet toivat kentälle myös uusia sisällöllisiä muutoksia. Tämän opinnäytetyön kannalta tärkeimmät uudistukset liittyvät aiempaa suurempaan lasten ja vanhempien osallistamiseen sekä vuorovaikutuksen tukemiseen oppimisen välineenä. Uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet painottavat yhteisön merkitystä teorian tasolla monilta osin. (Opetushallitus 2016.)

Turussa oli tämän opinnäytetyön teon aikana alettu työstää omaa paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa, jonka on ollut tarkoitus tulla valmiiksi kevään 2017 aikana. Turun kaupunki on tehnyt myös päätöksen, että paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman tueksi jokainen varhaiskasvatusta järjestävä yksityinen perhepäivähoitaja laatii ryhmälleen varhaiskasvatussuunnitelman, joka pohjautuu ryhmän lapsien varhaiskasvatussuunnitelmiin. (Leppänen 2016.) Varhaiskasvatuslain muutos toi siis jokaiselle portaalle jotain uudistettavaa 1.8.2017 mennessä (ks. kuvio 6).

Kuvio 6. Vastuujako ja aikataulu varhaiskasvatuksen muutoksien aikana

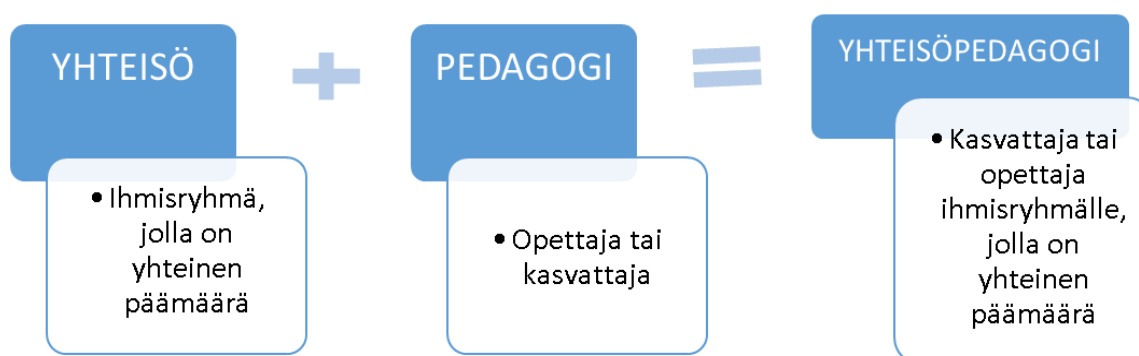
3.3 Yhteisöpedagogi varhaiskasvattajana

Yhteisöpedagogi ei tutkintona varhaiskasvatuksessa nouse yleisimpiin tutkintonimikkeisiin (ks. kuvio 7), vaikka ehkä olisi syytä. Yhteisöpedagogin tutkinnon keskeisiin osaamisalueisiin kuuluvat muun muassa ehkäisevä työ, osallisuuden tukeminen sekä yhteisöllisyyden vahvistaminen, jotka kaikki ovat perusteltua uuden lain myötä istuttaa myös varhaiskasvatuksen kentälle (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2013, 6; Varhaiskasvatustilaki 36/1973).

Kuvio 7. Yleisimmät päivähoiton tutkintonimikkeet vuonna 2016 Kuntatyönantajien (2016) kuvion pohjalta

Yhteisöpedagogi on tutkintonimikkeenä laaja. Se ei kätke nimensä sisään mitään tiettyä ihmisryhmää, kuten esimerkiksi lastenohjaaja, joka nimensä mukaisesti on suuntautunut ohjaamaan lapsia (ks. kuvio 8). Yhteisöpedagogin suuntautumisvaihtoehdot ovat tällä hetkellä nuorisotyö tai kansalaistoiminta, jotka ohjaavat tutkintoa vahvasti nuoriso- ja järjestötyöhön (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2017). Nuorisotyön ja kansalaistoiminnan sijasta termi tulisi uudistaa kattamaan paremmin kaikki muut ryhmät, jotka koulutuksen kattotermit tällä hetkellä unohtavat.

Kuvio 8. Termi "yhteisöpedagogi" pilkottuna osiin

Yhteisöpedagogin neljä kompetenssia, jotka ovat yhteisöllinen, pedagoginen, yhteiskunnallinen ja kehittämisosaaminen kätkevät sisälleen laajan osaamisen mille tahansa kentälle, jossa työskennellään erilaisten ihmisten kanssa (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2013, 4). Yhteisöpedagogin tutkinnon perimmäinen ajatus piilee juuri erilaisten ihmisten samankaltaisuudessa. Yhteisöpedagogin tutkinnossa lähdetään ajatuksesta, että ihmiset ovat lähtökohtaisesti ihmisiä, jotka kuuluvat johonkin yhteisöön, jossa heitä voidaan kasvattaa ja tukea.

Varhaiskasvatuksen näkökulmasta yhteisöpedagogin tutkinto voisi olla avain moneen ongelmaan. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentian (2017) mukaan Lastentarhanopettajaliitto LTOL suosii vain yliopistollisen pedagogisen koulutuksen saaneita lastentarhanopettajia ajaen samalla sosionomi -taustaisia lastentarhanopettajia ulos ammatistaan. Uusi varhaiskasvatuslaki myös mahdollisti päiväkoiteihin yhä suuremmat ryhmäkoot, jotka ovat tuottaneet varhaiskasvatuksen järjestäjille vaikeuksia (Seppänen 2016). Samaan aikaan riidellään siis sekä siitä, ettei yhdelle

lapselle ole tarpeeksi henkilökuntaa ja siitä, kuka on pätevä kasvattamaan lasta. Tulos on kuitenkin sama: lapsi jää paitsioon ja aikuiset väsyvät keskinäisiin riitoihinsa.

Yhteisöpedagogin tutkinnon opetussuunnitelma pitää huolta, että valmiilla yhteisöpedagogilla on hyvät pedagogiset, yhteiskunnalliset, yhteisölliset sekä kehittämisen taidot (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2013, 4). Varhaiskasvatuksen kenttä tarvitsee uusia ajattelutapoja, joita yhteisöpedagogin osaamisella voidaan kehittää ja toteuttaa. Varhaiskasvatuksen lisäksi yhteisöpedagogin tutkinnolla tulisi olla mahdollista tehdä töitä myös esimerkiksi seniorityössä sekä muiden ihmisryhmien kanssa.

Varhaiskasvatuksesta keskustellessa esiin tulee usein pätevyys ja se, kenellä on oikeus opettaa. Varhaiskasvatuksen kenttää sitoo tällä hetkellä tiukat pätevyysvaatimukset siitä, kuka on pätevä työskentelemään esimerkiksi lastentarhanopettajana (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005, 7 §) Varhaiskasvatuksessa ollaan oltu pitkään edelläkävijöitä moniammatillisuudessa verrattuna esimerkiksi peruskouluun, jossa opettajat ovat yksin luokissaan suljettujen ovien takana. Yhdessä työskennellessä jokaisen ammattitaito ja omat vahvuudet saadaan ideaalitalanteessa hyödynnettyä niin, että kokonaisuus on tuplasti parempi kuin mitä se olisi ollut yksilötyönä. Varhaiskasvatus tunnetaan ajattelutavasta, jossa erilaiset tutkintonimikkeet ovat pikemminkin mahdollisuus kuin uhka. (Helin & Tarkka 2016.) Viime aikoina erilaiset palkka- ja pätevyyskeskustelut ovat kuitenkin tulehduttaneet varhaiskasvatusta niin, että ammattiliitot ovat pyrkineet pikemminkin turvaamaan oman tontin kuin rakentamaan yhteistyötä.

Yhteisöpedagogi ei ole tutkinto, jolla varhaiskasvatuksessa perinteisesti työskennellään. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (2015) huomauttaakin lausuntopyynnössään, ettei yhteisöpedagogin tuottamaa osaamista ja mahdollisuuksia ole huomioitu varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksissa. Yhteisöpedagogilla on kuitenkin tarvittava pedagoginen osaaminen sekä omat vahvuutensa, jollaista varhaiskasvatus tällä hetkellä tarvitsee. Yhteisöpedagogin vahvuuksia varhaiskasvatuksen kentällä ovat yhteisöllisyys ja erilaisten ihmisten ymmärtäminen niin lasten kuin aikuistenkin osalta.

Huomattavasti varhaiskasvatusta enemmän yhteisöpedagogeista ja heidän sijoittumisesta ammattikentälle on keskusteltu peruskoulussa toimivien yhteisöpedagogien osalta. Useita yhteisöpedagogeja työllistävä koulussa toimiva nuorisotyö on herättänyt ennakkoluuloja sekä kunnissa että kouluissa. Haasteena on ollut resurssien vähyys sekä vanhat asenteet. Yhteisöpedagogien vahvuudet kouluissa rakentuvat juuri yhteisöllisyyden ja osallisuuden rakentamisen ympärille, mitkä ovat edesauttaneet nuorten osallistumista koulussa. (Kolehmainen & Lahtinen 2014.) Sama ajatus voidaan yleistää myös varhaiskasvatuksen kentälle, jossa resurssipula ja asenteet aiheuttavat samankaltaisia ajatuksia.

Yhteisöpedagogin tutkinnon yksi keskeinen sisältö on ehkäisevä työ, joka näkyy yhteisöpedagogien työssä erityisenä ehkäisevänä työotteena, joka tarkoittaa varhain annettua ja ohjattua tukea (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2017; Pylkkänen & Viitanen 2014). Yhteisöpedagogien kerrotaan myös olevan päteviä esimerkiksi lastensuojelun tehtäviin silloin, kun käytössä ovat muut kuin sosiaalihuollolle keskeiset ammattinimikkeet (Piirainen 2013). Lastentarhanopettajaliitto (2017) kertoo sivuillaan päiväkodin olevan paikka, joka on luonteva paikka ehkäisevälle lastensuojelulle. Yhteisöpedagogilla ehkäisevän työn ammattilaisena on siis paikkansa varhaiskasvatuksessa.

4 YKSITYINEN PERHEPÄIVÄKOTI TMI PPH JENNI LAAKSONEN

Tmi Pph Jenni Laaksonen on toiminimi, jonka alla toimii neljä- ja puolipaikkainen perhepäiväkoti Turun keskustassa. Jenni Laaksonen on yksityinen päivähoitaja, joka suunnittelee ja tarjoaa varhaiskasvatusta 0-6-vuotiaille lapsille. (Laaksonen 2016.) Perhepäivähoitajalla saa lain mukaan (Asetus lasten päivähoitosta 16.3.1973/239, 8§) olla neljä kokopäiväistä ja yksi puolipäiväinen lapsi kerrallaan hoidossa. Laaksonen perhepäiväkodissa on hoidossa tällä hetkellä neljä kokopäiväistä lasta. Perhepäiväkodin tehtävänä on tarjota lapsille laadukasta ja turvallista hoitoa, kasvatusta ja opetusta kodinomaisessa ympäristössä. (Laaksonen 2016.)

Perhepäiväkoti on toiminut vuodesta 2014 asti ja nykyisessä toimipaikassaan vuodesta 2015. Perhepäivähoitaja Jenni Laaksonen toimii tällä hetkellä ainoana työntekijänä perhepäiväkodissa, mikä on tyypillistä yksityisille perhepäivähoitajille. (Laaksonen 2017a.) Aloitan itse työskentelyn perhepäivähoitajana Laaksonen kanssa vuoden 2017 kesäkuussa, jolloin perhepäiväkoti muuttuu kahden perhepäivähoitajan perhepäiväkodiksi, jossa kahdella kasvattajalla voi olla yhteensä kahdeksan kokopäiväistä ja kaksi puolipäiväistä lasta.

Perhepäivähoitossa toiminta ja arvot perustuvat yleensä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaan tai muuhun siihen verrattavissa olevaan suunnitelmaan. Laaksonen perhepäiväkodissa on käytössä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma, joka perustuu lakiin ja perhepäiväkodin arvoihin ja arkeen. Perhepäiväkodin arvoperusta koostuu viidestä arvosta: oikeudenmukaisuudesta, yksilöllisyydestä, yhdenvertaisuudesta, turvallisuudesta sekä osallisuudesta. Erityispiirteinä Laaksonen perhepäivähoitokodissa ovat sukupuolisensitiivisyys ja katsomusvapaus. (Laaksonen 2017a.)

Sukupuolisensitiivinen kasvatusta on pähkinänkuoressa kasvatusta, jossa rohkaistaan lasta tekemään valintoja ilman sukupuoleen sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennako-odotuksia (Opetushallitus 2016, 30). Perhepäiväkodin arjessa sukupuolisensitiivinen kasvatusta näkyy Laaksonen (2017) mukaan siten, ettei lapsen sukupuoli ohjaa lapsen kanssa toimimista, vaan jokainen lapsi saa toteuttaa itseään omien mielen-

kiinnonkohteidensa mukaisesti. Katsomusvapaus taas tarkoittaa vapautta halutesaan tunnustaa tai olla tunnustamatta jotakin uskontoa tai vakaumusta. Katsomusvapaus näkyy Laaksosen (2017) mukaan perhepäiväkodissa siten, ettei ryhmä esimerkiksi osallistu minkään tietyn uskonnon harjoittamiseen vaan uskontoihin tutustutaan yhteiskunnallisena ilmiönä.

Laaksosen perhepäiväkodissa arki koostuu hoidosta, kasvatuksesta sekä opetuksesta. Käytännössä perhepäiväkodin päivä muodostuu tietyistä rutiineista, jotka toistuvat kaikkina päivinä kuten aamupiiri, ruokailut, ulkoilut sekä päiväuniaika. Toistuvien rutiinien lisäksi perhepäiväkodissa on vaihtuvia teemoja, joihin päivän askareet sekä leikit sidotaan. Hoitoa, kasvatusta sekä opetusta järjestetään perhepäiväkodin arjessa sekä omina itsenäisinä hetkinään että toistensa lomassa. (Laaksonen 2017a.)

Turun seudulla työskentelee Laaksosen lisäksi noin 80-85 yksityistä perhepäivähoitajaa ja 22 ryhmäperhepäivähoitajaa (Leppänen 2017). Turussa yksityistä perhepäivähoitoa valvotaan ja ohjataan kunnan toimesta (Turun kaupunki 2017c). Toiminnan laatu varmistetaan kaupungin työntekijän ohjauskäynneillä sekä toimintaa ohjaavilla laeilla. Toimintaa ohjaavat muun muassa asetus lasten päivähoidosta, lait lasten kotihoitoon ja yksityisen hoidon tuesta, yksityisistä sosiaalipalveluista, lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä ja yksityisistä sosiaalipalveluista (Hoitopaikka.net 2016c). Toiminnan tärkein ohjaava laki on varhaiskasvatuslaki, joka korvasi 1.8.2015 lain lasten päivähoidosta (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015).

Varhaiskasvatuksen merkittävien muutosten johdosta tilaajalleni ja laajemmin koko turkulaisten yksityisten perhepäivähoitajien kentälle syntyi tarve ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmista. Omasta asemastani tulevana yksityisenä perhepäivähoitajana johtuen tilaajani lähestyi minua toiveenaan oman toiminnan kehittäminen uusien määräysten mukaiseksi. Tilaajan toiveena oli, että kehittämistyöstä syntyisi ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja varhaiskasvatuksen suunnittelun tueksi.

5 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT

Opinnäytetyöni on konstrukttiivinen tutkimus, jossa tarkoituksena oli luoda uusi työkalu varhaiskasvatuksen arkeen tilaajalle ja laajemmin kaikille Turun seudulla toimiville yksityisille perhepäivähoitajille ja ryhmäperhepäivähoitajille. Ojasalon, Moilasen & Ritalahden (2015, 65-66) mukaan konstrukttiivinen tutkimus sopii juuri opinnäytetyöni kaltaisiin tutkimuksiin, joissa on tarkoituksena saada käytännön ongelmaan uudenlainen ja perusteltu ratkaisu ja joissa luodaan jokin konkreettinen tuotos. Tähän pisteeseen päästäkseni käytin opinnäytetyössäni kehittämistyön menetelminä haastattelua, kyselyä sekä benchmarkingia. Menetelmien tarkoituksena oli selvittää eri tavoin millainen olisi hyvä ja laadukas varhaiskasvatussuunnitelma (ja pohja sille) sekä se, mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voisi siihen tuoda.

Kehittämistyössä menetelmiä suositellaan käytettävän rinnakkain, jotta ne täydentävät toisiaan (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 40). Kehittämistyössäni menetelmät oli valittu ja sijoitettu niin, että ensimmäinen menetelmä (haastattelu) antaa tietoa seuraavalle menetelmälle (kysely) ja joista tieto valuu vielä viimeiseen menetelmään (benchmarking). Aikataulujen vuoksi päädyin tekemään menetelmiä rinnakkain peräkkäisyyden sijasta. Lopuksi analysoin aineistoa menetelmittäin.

Tutkimuksen tulosten realibiteettia eli luotettavuutta voidaan Ojasalon ym. (2015, 105) mukaan lisätä käyttämällä erilaisia aineistoja ja tiedonkeruumenetelmiä. Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmät olivat siis suhteellisen luotettavia, koska niitä oli useita ja niiden aineistot olivat hyvin keskenään erityyppisiä. Toisaalta tutkimusmenetelmistä esimerkiksi kyselyyn liittyy paljon epävarmuustekijöitä, kuten vastaajien määrä ja se kuinka vakavasti kysely otetaan. Kehittämistyön menetelmäni vastasivat tutkimukseni osa-alueisiin epätasaisesti (ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma 66,6% ja yhteisöpedagogin lisäarvo 33,3%), jonka vuoksi luotettavuus saattoi kärsiä. Tämän olisi voinut välttää ottamalla otantaan lisää yhteisöpedagoginäkökulmaa.

Tutkimustulokseni ovat yleistettävissä Suomen sisällä muissa kunnissa, koska yksityinen perhepäivähoito on hyvin samankaltaista rakenteeltaan kautta maan. Toisaalta varhaiskasvatuksen linjat saattavat poiketa kaupungista riippuen hyvinkin paljon,

minkä vuoksi yleistettävyyys voi kärsiä. Varhaiskasvatukseen liittyy myös paljon painotus- ja arvoeroja esimerkiksi kuntien välillä, jolloin tuloksia ei voi täysin yleistää.

Tutkimustulokseni olivat valideja eli päteviä, koska niillä saatiin vastaus etsimääni kysymykseen: millainen on laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma ja mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voisi siihen tuoda. Toisaalta vastausten pätevyys voi laskea mielipiteiden vuoksi: laadukas varhaiskasvatus ei terminä välttämättä ole kaikille sama. Seuraavissa alaluvuissa esittelen aineistonkeruumenetelmät ja kerron, miten niitä käytin opinnäytetyössäni.

5.1 Asiantuntijahaastattelu

Asiantuntijahaastattelu on Vilkan (2015, 125) mukaan menetelmä, jossa asiantunteuksensa perusteella valittu ryhmä keskustelee jonkin tavoitteen ympärillä. Tässä työssä asiantuntijahaastattelu tarkoittaa kuitenkin haastattelua, jossa haastattelut ovat puolistrukturoituja yksilöhaastatteluja. Puolistrukturoitu haastattelu on haastattelu, jossa kysymykset on mietitty ennakkoon, mutta niiden järjestystä ja sanamuotoja voidaan vaihdella. Puolistrukturoidun haastattelun lisäksi haastattelu voidaan toteuttaa esimerkiksi strukturoituna haastatteluna, jossa kysymykset on muotoiltu lopulliseen muotoonsa ja ne esitetään tietyllä tavalla tietyssä järjestyksessä tai avoimena haastatteluna, jossa haastattelija ja haastateltavat keskustelevat yleisellä tasolla aiheesta. (Ojasalo ym. 2015, 108.)

Päätin toteuttaa haastattelun puolistrukturoituna haastatteluna, koska koin, että haastatteluiden täytyy olla jäsenneltyjä, jotta ne pysyvät aiheessa. Koin kuitenkin, että haastateltavani ovat kaikki oman alansa asiantuntijoita, jolloin heillä voi olla mielessä kysymyksiä, joita en itse ollut edes tullut ajatelleeksi. Tämän vuoksi jätin mahdollisuuden myös haastateltavien esittämille lisäkysymyksille ja -vastauksille.

Valitsin haastateltavani 50% varhaiskasvatuksen näkökulmasta ja 50% yhteisöpedagogin kentän näkökulmasta, jolloin koin saavani vastauksia sekä siihen millainen on laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma että siihen mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voisi siihen tuoda. Valitsin haastattelemani yhteisöpedagogit varhaiskasva-

tuksen kentältä, jotta heillä olisi opinnäytetyön kannalta tarvittava kompetenssi myös varhaiskasvatuksesta. Todellisuudessa painotus oli kuitenkin 100% varhaiskasvatuksen ja 50% yhteisöpedagogin näkökulmasta, koska kaikilla haastateltavillani oli kompetenssia varhaiskasvatuksesta.

Haastattelin tutkimustani varten neljää henkilöä. Henkilöt vastasivat kysymyksiin työntekijäroolissa, minkä vuoksi haastatteluja on luonteva kutsua asiantuntijahaastatteluiksi. Haastateltavistani kaksi oli varhaiskasvatuksen hallinnon toimijoita ja kaksi yhteisöpedagogeja, jotka työskentelevät varhaiskasvatuksessa.

Vaikka Ojasalo ym. (2015, 41-42) väittääkin, että ryhmähaastatteluissa päästään usein syvemmälle kuin yksilöhaastatteluissa, niin toteutin haastattelut kuitenkin yksilöhaastatteluina. Koin, että tällöin ehkäisen haastateltavien vastauksien väritymistä toisten haastateltavien läsnäolosta. Yksilöhaastatteluiden tekemistä tuki myös aiheen ajankohtaisuus: jokaisella haastateltavalla oli aika ja mahdollisuus muodostaa oma mielipiteensä uudesta ja vielä hieman kesken olevasta asiasta (varhaiskasvatuslaki ja sen tuomat muutokset). Haastateltavien ja haastattelijan välillä olevien välimatkojen takia ryhmähaastattelu ei myöskään olisi ollut mahdollinen.

Ennen haastatteluja olin koonnut haastattelukysymykset (ks. liite 1), jotka koostuivat kuudesta aihealueesta (taustatiedot, varhaiskasvatus, yksityinen perhepäivähoito, yhteisöpedagogi varhaiskasvattajana, ryhmän/yksikön varhaiskasvatussuunnitelma sekä loppukysymykset). Kysymyksiä patteristossa oli yhteensä 13. Valitsin kysymykset oman tietoni sekä tietoperustani pohjalta. Kysyin kaikilta haastateltaviltani samat kysymykset, jolloin pystyin vertaamaan eri näkökulmasta vastaavien vastauksia keskenään ja löytämään tärkeimmät tutkimuskysymykseeni liittyvät yhteneväisyydet ja erot vastauksista. Haastattelukysymykset olisivat voineet olla hieman johdattelevampia yhteisöpedagogeja koskevissa kysymyksissä, jotta vastauksissa olisi saatu enemmän vastauksia siitä mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voi antaa ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaan kuin siitä mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voi antaa varhaiskasvatukseen yleisesti.

Toteutin asiantuntijahaastattelut joulukuussa 2016. Haastatteluista yksi toteutettiin puhelimitse, yksi sähköpostitse sekä kaksi kasvotusten haastatellen. Sain kaikilta

haastateltaviltani luvan nauhoitukseen, joka helpotti olennaisesti jälkityöstöä. Sain kaikilta haastateltaviltani luvan käyttää heidän nimeään opinnäytetyöni lähteissä kohdassa ”haastattelut”. Käytän kuitenkin haastateltavistani tuloksissa tunnuksia H1-H4, jotta tuloksissa toivottu anonymiteetti säilyy. En myöskään ole kirjoittanut suorien sitaattien perään haastattelua, josta sitaatti on peräisin, jotta sitaattit pysyvät anonyymeinä.

5.2 Kysely

Käytin tutkimuksessani toisena menetelmänä kyselyä, joka Ojasalon ym. (2015, 40) mukaan sopii erityisesti tutkimuksiin, joissa halutaan kysyä samaa asiaa samalla tavalla suurelta ihmismäärältä ja sitä kautta saada laaja mielipide. Kysely myös lisää tietoisuutta ja kiinnostusta aiheesta jo ennen työn valmistumista, jolloin työn kiinnostavuus paranee. Toteutin kyselyn (ks. liite 2) sähköisesti Webropol-työkalulla, koska kyselyni kohderyhmän eli yksityiset ryhmäperhepäivähoitajat ja perhepäivähoitajat tavoittaa parhaiten sähköpostitse kiireisten aikataulujen sekä yhteisön yhteen saattamisen hankaluuden vuoksi. Harkitsin kyselyn toteuttamista myös paperisena, mutta hylkäsin idean aikataulujen vuoksi.

Haasteena kyselyssä on Ojasalon ym. (2015, 129) mukaan vastausprosenttien pienuus ja kyselyiden otanta. Kyselyissä on yleensä tarkoituksena kysyä joltain määrältä joukolta jotain tiettyä mielipidettä. Vastauksia kerätessä esimerkiksi sosiaalisten medioiden kautta vaarana on liian epämääräisesti muodostunut otanta. (Ojasalo ym. 2015, 129.) Tätä opinnäytetyötä varten tehdyssä kyselyssä oli se etu, että tiesin kenelle kaikille kysely menisi, jolloin otanta tulisi olemaan vain yksityiset perhepäivähoitajat ja ryhmäperhepäivähoitajat. Haasteena kuitenkin oli saada yksityiset perhepäivähoitajat ja ryhmäperhepäivähoitajat vastaamaan kyselyyn.

Kyselyn kysymykset laadin haastatteluiden ja omien pohdintojeni pohjalta. Litteroidessani haastatteluja poimin vastausten joukosta toistuvia teemoja kuten laki, osallistaminen, oma ryhmä, ulkonäkö sekä käytettävyys. Teemoista ja omien pohdintojeni tuloksena laadin kyselyn, joka lähetettiin Turun kaupungin perhepäivähoidon ohjaajan toimesta 73:lle yksityiselle perhepäivähoitajalle ja 22:lle ryhmäperhepäivä-

hoitajalle. Kyselyn vastaajajoukossa oli haasteena ryhmäperhepäivähoitajat, jotka vastasivat kyselyyn sekä yksin että ryhmänä, jolloin yhden vastauksen takana saattoi olla yksi tai kaksi henkilöä. Kysely lähti osanottajille 1.2. ja oli auki helmikuun loppuun. Muistutin kyselyyn vastaamisesta yhden kerran vastausaikaa ollessa jäljellä vielä viikko.

Kysymyksiä kyselyssä oli yhteensä kymmenen, ja se sisälsi sekä avoimia kysymyksiä että monivalintakysymyksiä. Ojasalon ym. (2015, 131) mukaan kyselyssä lomakkeen pituus ja ulkoasun selkeys ovat erittäin tärkeitä kyselylomaketta suunniteltaessa. Pyrin pitämään kyselyn mahdollisimman lyhyenä ja helppona, jotta vastaajat eivät jättäisi vastaamatta sen pituuden tai vaikeuden takia. Taustakysymyksinä kyselyssä kysyin ikää, työhistorian pituutta perhepäivähoitajana sekä sitä, onko vastaaja ammatiltaan perhepäivähoitaja, ryhmäperhepäivähoitaja vai jokin muu. Muut taustakysymykset koin tarpeettomiksi, koska vastaajajoukko oli rajattu määrää tietyn ammattikunnan jäseniä. Loput kysymykset käsittelivät ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmia ja sitä, millainen olisi laadukas ja käytettävä varhaiskasvatussuunnitelma ja pohja sille.

Ojasalon ym. (2015, 131) mukaan avoimia vastauksia sisältäviä kysymyksiä on suositeltavaa käyttää vain silloin, jos siihen on jokin hyvä syy tai jos vastaajajoukko on aktiivinen ja helposti kantaa ottava. Pääsin osallistumaan yksityisten perhepäivähoitajien koulutusiltaan aikaisemmin, jolloin havainnoin, että yksityiset perhepäivähoitajat ja ryhmäperhepäivähoitajat ovat hyvin aktiivinen ja kantaa ottava ryhmä. Tämän vuoksi koin järkeväksi laittaa kyselyyn neljä avoimen vastauksen sisältävää kysymystä. Koin, että avoimet vastaukset olivat hyviä, koska en halunnut johdatella vastaajia liikaa asettamalla valmiita vastauksia sisältäviä kysymyksiä.

Kyselyyn vastasi yhteensä 28 yksityistä perhepäivähoitajaa tai ryhmäperhepäivähoitajaa. Yksityisiä perhepäivähoitajia vastaajista oli 22 kappaletta ja ryhmäperhepäivähoitajia neljä. Lisäksi kyselyyn vastasi yksi yksityinen lastenhoitaja. On mahdotonta tietää, oliko neljän ryhmäperhepäivähoitajan vastausten takana neljä vastaajaa vai kahdeksan vastaajaa vai jotain siltä väliltä. Vastausprosentti oli kuitenkin yksityisten perhepäivähoitajien osalta 30,14% ja ryhmäperhepäivähoitajien osalta 18,18%. Vas-

taajista yksi oli 18-25-vuotias, kaksi 26-30 -vuotiaita, seitsemän 31-40 -vuotiaita, yhdeksän 41-50-vuotiaita sekä kolme yli 60-vuotiasta.

län ja ammattinimikkeen lisäksi kysyin taustakysymyksenä myös sitä, kuinka kauan kyselyyn vastanneet olivat työskennelleet perhepäivähoitajana ja/tai ryhmäperhepäivähoitajana yhteensä. Tällä kysymyksellä pyrin saamaan tietoa siitä, kuinka kokeneita perhepäivähoitajia kyselyyn vastaajat olivat. Kyselyyn vastaajista neljä oli työskennellyt 0-1 vuotta, kaksi 2-4 vuotta, kuusi 5-8 vuotta ja 15 yli 8 vuotta. Valtaosa vastaajista oli siis työskennellyt pitkään perhepäivähoitajana ja/tai ryhmäperhepäivähoitajana.

Ennen kyselyn varsinaisia teemakysymyksiä kysyin myös sitä, onko vastaajan omassa ryhmässä käytössä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen on ollut vapaaehtoista tähän asti. Kyselyyn vastanneista seitsemällätoista oli käytössä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma ja yhdellätoista ei ollut käytössä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa.

5.3 Benchmarking

Benchmarking, jota kutsutaan myös esikuva-arvioinniksi tai vertailukehittämiseksi, on luonteva menetelmä kehittämistyössä, jossa mitataan esimerkiksi laatua. Benchmarkingissa on tarkoituksena verrata omaa kehittämisen kohdetta toiseen kohteeseen ja oppia sen kautta. (Ojasalo ym. 2015, 43.) Tässä työssä valitsin benchmarkingin kohteikseni kolme ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjaa, jotka kävin läpi laatimieni benchmarking-kysymysten avulla.

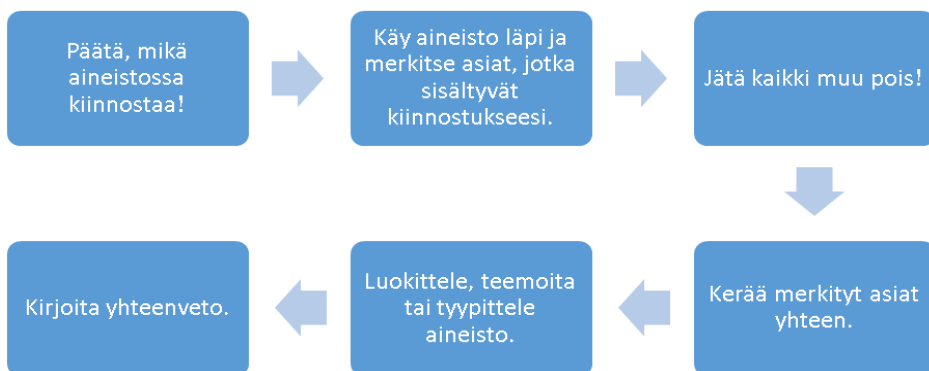
Suunnittelin benchmarkkaavani Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaa, tiilajani vanhaa ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa, yhtä yksityisen perhepäivähoitajan ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa, yhtä ryhmäperhepäivähoitajien ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä yhtä yksityisen päiväkodin ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa. Sain käyttööni kaikki muut paitsi ryhmäperhepäivähoitajien ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman, koska en saanut kiinni yhtäkään ryhmäperhepäivähoitajaa, jolla olisi ollut konkreettinen ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma käytössä.

Benchmarkingin aikana kävi ilmi, että ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmat, joita suunnittelin benchmarkkaavani, olivatkin luonteeltaan erilaisia kuin mitä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma tässä opinnäytetyössä tarkoittaa. Asiakirjat olivat tämän opinnäytetyön mukaisen määrittelyn mukaan yksikön varhaiskasvatussuunnitelmia, joissa pääpaino on yksikön toiminnan ja arvojen esittelyllä. Päädyinkin lopulta benchmarkkaamaan kolmen ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjaa, koska en saanut käyttööni yhtäkään tämän opinnäytetyön mukaista ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Benchmarkingin suoritin vertailemalla kolmea eri ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjaa toisiinsa laatimieni kysymysten (ks. liite 3) avulla, minkä jälkeen tein taulukon jokaisen kohteen hyvistä ja huonoista puolista. Alun perin tarkoitukseni oli laatia benchmarking-kysymykset haastatteluiden ja kyselyn pohjalta, jolloin olisin saanut ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjista varmasti kaiken irti. Aikataulu-
jen vuoksi jouduin kuitenkin tekemään benchmarkingia kyselyn aikana, jolloin siitä tulleet tulokset eivät ehtineet benchmarking-kysymyksiin. Olin kuitenkin jo haastatteluiden ja omien havaintojeni pohjalta havainnoinut tiettyjen teemojen toistumista, joiden pohjalta loin benchmarking-kysymykset.

5.4 Aineiston analyysimenetelmät

Opinnäytetyössäni käytin aineistonkeruumenetelminä laadullisia menetelmiä, jolloin myös aineisto oli laadullista. Etenin aineiston analyysissä tutkija Timo Laineen kuvaaman laadullisen analyysin rungon mukaan (ks. kuvio 9). Analysoin aineistoin ensin teemoittain ja sitten tyypeittäin. Teemoittelussa on Tuomen & Sarajärven (2013, 93) mukaan kyse aineiston ryhmittelystä eri aihepiireihin. Tutkimuksessani lähdin teemoittelemaan aineistoa teoriaohjaavasti sekä ilmiöstä jo tiedettyjen teemojen mukaan, että aineistosta nousseiden teemojen mukaan. Teemoittelun jälkeen analysoin aineistoa vielä tyyppitellen, jossa tarkoituksena on etsiä teemojen sisältä yhteisistä näkemyksistä yleistyksiä (Tuomi & Sarajärvi 2013, 93). Tyyppittelyn avulla löysin aineistosta yleistyksiä, jotka olivat välttämättömiä opinnäytetyön tuotoksen kannalta.

Kuvio 9. Laadullisen analyysin runko Tuomen & Sarajärven (2013, 92) pohjalta

Varsinaisen analysoinnin aloitin jaottelemalla kolmesta menetelmästä saadut tulokset menetelmäkohtaisesti. Aloitin analysoinnin haastatteluista, koska olin päässyt jo analysoimaan haastatteluaineistoa poimiessani teemoja kyselyyn ja benchmarkingiin. Haastatteluiden litteroinnin jälkeen kävin aineiston läpi poimien teemoja, jotka toistui-
vat. Teemat olivat hyvin samankaltaisia kuin ne teemat, joita olin jo kyselyn laatimis-
vaiheessa huomionnut. Teemat noudattivat myös paljolti haastattelurungon teemoja.

Teemoiksi valikoitui seitsemän teemaa, joihin kuuluvia asioita lähdin etsimään ja al-
leviivaamaan eri väreillä haastatteluiden aineistosta. Teemat olivat: varhaiskasvatus,
laadukas varhaiskasvatus, yksityinen perhepäivähoito, yhteisöpedagogin heikkoudet
varhaiskasvatuksessa, yhteisöpedagogin vahvuudet varhaiskasvatuksessa, ryhmän
varhaiskasvatussuunnitelma sekä laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma.
Teemojen alleviivauksen jälkeen syötin kaikki alleviivatut kohdat omiin lokeroihinsa
kaavioon (ks. kuvio 10), jossa lähdin etsimään toistuvia ja samankaltaisia kohtia vas-
tauksista. Toistuvien asioiden löydyttyä tarkistin haastatteluaineistosta sen, kuinka
monessa haastattelussa kyseinen kohta oli ollut. Samalla merkitsin toistuvan asian
perään, kuinka monessa sekä missä haastattelussa asia oli tullut ilmi (H1, H2, H3,
H4). Tarkistuskierröksellä varmistin, etten ollut jättänyt huomiotta jotain mitä en ollut
alkuvaiheessa mieltänyt tärkeäksi tai teemaan kuuluvaksi sekä sen, etten vahingossa
painota jotain teemaa enemmän vain sen takia, koska se toistuu yhdessä haastatte-
lussa paljon. Tämän jälkeen muodostin vielä laajoista kokonaisuuksista lyhyempiä
termejä, jotka oli helppo esittää tuloksissa esimerkiksi taulukon muodossa.

AIHE 1	AIHE 2	AIHE 3	AIHE 4
"VASTAUS 1" "VASTAUS 2" "VASTAUS 3" "VASTAUS 4"	"VASTAUS 1" "VASTAUS 2" "VASTAUS 3" "VASTAUS 4"	"VASTAUS 1" "VASTAUS 2" "VASTAUS 3" "VASTAUS 4"	"VASTAUS 1" "VASTAUS 2" "VASTAUS 3" "VASTAUS 4"
TOISTUVAT	TOISTUVAT	TOISTUVAT	TOISTUVAT
ASIA 1 (1, H1)	ASIA 1 (1, H1)	ASIA 1 (1, H1)	ASIA 1 (1, H1)
ASIA 2 (3, H1, H2, H4)	ASIA 2 (3, H1, H2, H4)	ASIA 2 (3, H1, H2, H4)	ASIA 2 (3, H1, H2, H4)
ASIA 3 (2, H1, H4)	ASIA 3 (2, H1, H4)	ASIA 3 (2, H1, H4)	ASIA 3 (2, H1, H4)

Kuvio 10. Analyysikaavio

Kyselyn tulokset analysoin etsimällä Webropolista saadun raportin avoimista kyselyvastauksista teemoja samaan tapaan kuin haastattelun analyysissä. Teemoiksi valikoituivat ”toimiva ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma” ja ”toimiva ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja”. Alleviivasin tuloksista aiempiin teemoihin kuuluvat asiat ja lajittelin ne analyysikaavioon, josta sain tuloksena haastattelun analyysin tapaan kokonaisuuksia, jotka aiempaan tapaan lajittelin lyhyemmiksi termeiksi. Muut kuin avoimet Webropol-kyselyn raportista saadut tulokset analysoin ja esittelen sellaiseen taulukoina.

Benchmarkingissa vertailin kolmea ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjaa benchmarking-kysymysten avulla. Sain tuloksiksi ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjan hyviä sekä heikkoja puolia. Näistä tuloksista alleviivasin toistuvat asiat ja yhdistelin aiempien menetelmien tapaan samankaltaiset ajatukset yhteneväisiksi termeiksi.

Teemoiteltuani menetelmieni tulokset menetelmäkohtaisesti koin vielä tarpeelliseksi tyypitellä kaikkien aineistojen tulokset tyypeiksi, mikä Tuomen ja Sarajärven (2013, 93-94) mukaan tarkoittaa ryhmittelyä tietyiksi tyypeiksi, yleistyksiksi. Tyypittelyn tuloksena sain tuotostani varten neljä tyyppiä siitä, millainen on laadukas ryhmän var-

haiskasvatussuunnitelma sekä neljä siitä, mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voisi siihen tuoda.

Esittelen tuloksissa ja niiden analyysissä menetelmien tulokset ensin teemoittain niin, että jokaisen teeman alla on erikseen haastatteluiden, kyselyn sekä benchmarkingin tulokset. Viimeisessä luvussa kokoan vielä koko aineiston tyypitellen yleistyksiksi. Tuloksissa olen käyttänyt haastateltavistani tunnuksia H1-H4. Suorissa lainauksissa en ole kuitenkaan ilmaissut sitaatin perässä sitä, kuka sitaatin on sanonut anonymiteetin säilyttämiseksi. Benchmarkingin tuloksia esitellessäni käytän benchmarkingkohteistani tunnuksia B1-B3. Viimeisessä alaluvussa käytän tyypittelyn tuloksissa haastatteluista tunnuksia H1-H4, benchmarkingin tuloksista tunnusta B sekä kyselytuloksista tunnusta K tulosten esittelyn helpottamiseksi.

6 TULOKSET JA NIIDEN ANALYYSI

Tässä luvussa esittelen kehittämistyön menetelmillä saatuja tuloksia ja niiden analyysiä. Käytin kehittämistyön menetelminä haastattelua, kyselyä sekä benchmarkingia, jotka analysoin aiemmin esitellyn analyysikaavion avulla. Menetelmien avulla saaduissa tuloksissa käy ilmi muun muassa se, mitä laadukas varhaiskasvatus oikeastaan onkaan sekä mitä laadukas varhaiskasvatussuunnitelma pitää sisällään. Esittelen myös tulokset ja oman analyysini yhteisöpedagogista varhaiskasvattajana. Lopuksi esittelen myös yhteenvedon siitä, millainen on laadukas ryhmänvarhaiskasvatussuunnitelma ja millaista konkreettista lisäarvoa yhteisöpedagogi siihen voi tuoda. Alaluvuissa käyn läpi menetelmistä syntyneitä tuloksia ja analyysseja teema kerrallaan.

6.1 Varhaiskasvatus on lähtökohtaisesti laadukasta

Ennen kun voitiin kysyä sitä, millainen on laadukas varhaiskasvatussuunnitelma tai mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voisi siihen tuoda, täytyi ensin määritellä tarkemmat tiedot siitä, mitä varhaiskasvatus oikeastaan on ja mikä siitä tekee laadukkaan. Tietoperustassa avasin jo mitä varhaiskasvatus tässä opinnäytetyössä tarkoittaa. Haastattelujeni avulla sain uudenlaisia näkökulmia siihen, mitä varhaiskasvatus on ja mikä siitä tekee laadukkaan.

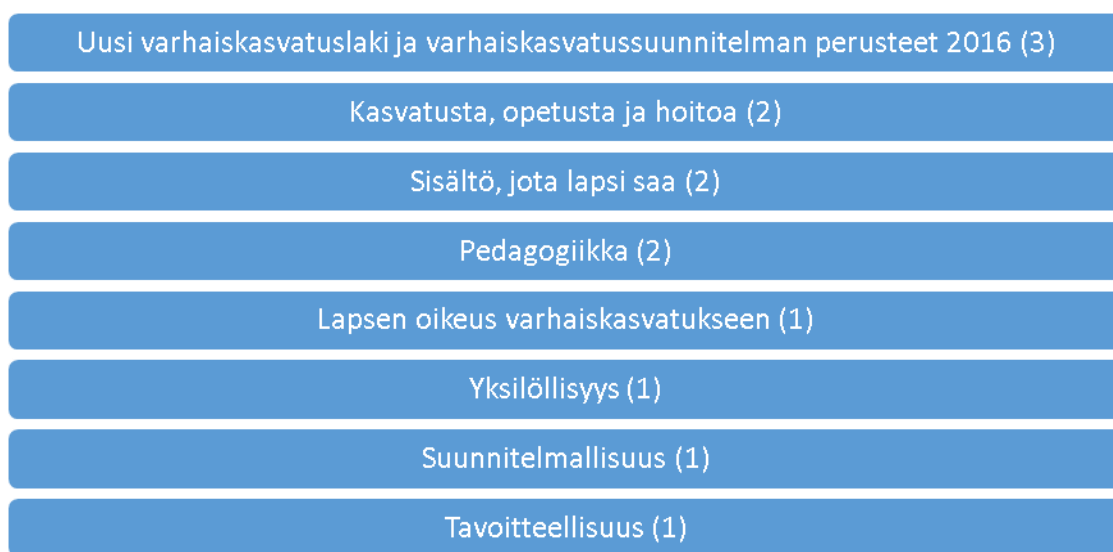
Haastateltavieni vastauksissa korostui odotetustikin uusi varhaiskasvatustilanne ja valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (H1, H2, H4). Varhaiskasvatuksen määrittelyssä tärkeäksi koettiin myös yksilöllisyys (H3), suunnitelmallisuus (H4) sekä tavoitteellisuus (H4). Varhaiskasvatusta määriteltiin myös sisällöksi, jota lapsi saa osallistuessaan varhaiskasvatukseen (H1, H2). Haastateltavani mainitsivat myös varhaiskasvatuksen olevan lapsen oikeus (H1):

Tokihan se on ollu, kun se oli sen sosiaali- ja terveysministeriön alla, ni enemmän ehkä sillon niinku aikaisemmin on ollu se, se niinku yhteiskunnas se et vanhemmat pääsee töihin [...] ja nykysin sit taas ku ollaan tota opetusministeri-

ön alla ni korostetaan niinku sitä, sitä lapsen ja viimeisinä vuosina, vuosina muutoinkin niin sitä lapsen oikeutta siihen varhaiskasvatukseen.

Tietoperustassa käyty pohdinta lapsen vai aikuisen oikeudesta tuli myös ilmi haastateltavieni käyttämässä termeissä: toisaalta varhaiskasvatus määriteltiin kasvatukseksi, opetuksesi ja hoidoksi, jota lapsi saa (H1) ja toisaalta taas lapsen kasvuksi, kehitykseksi ja oppimiseksi (H4). Pelkästään eri termejä käyttämällä voidaan muuttaa ajatusta siitä, kenen näkökulmasta asiaa katsotaan. Kasvatuksella, opetuksella ja hoidolla tarkoitetaan työtä, jota varhaiskasvattaja tekee, kun taas kasvu, kehitys ja oppiminen ovat lapsessa tapahtuvaa kehitystä. Haastateltavieni näkökulmasta varhaiskasvatuksen määritelmä oli hyvin saman tyyppinen kuin mitä tietoperustassa kuvattiin (ks. kuvio 11). Eräs haastateltavani tiivisti asian yhdellä lauseella:

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, joka edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa.

Kuvio 11. Haastateltavien näkemyksiä varhaiskasvatuksesta

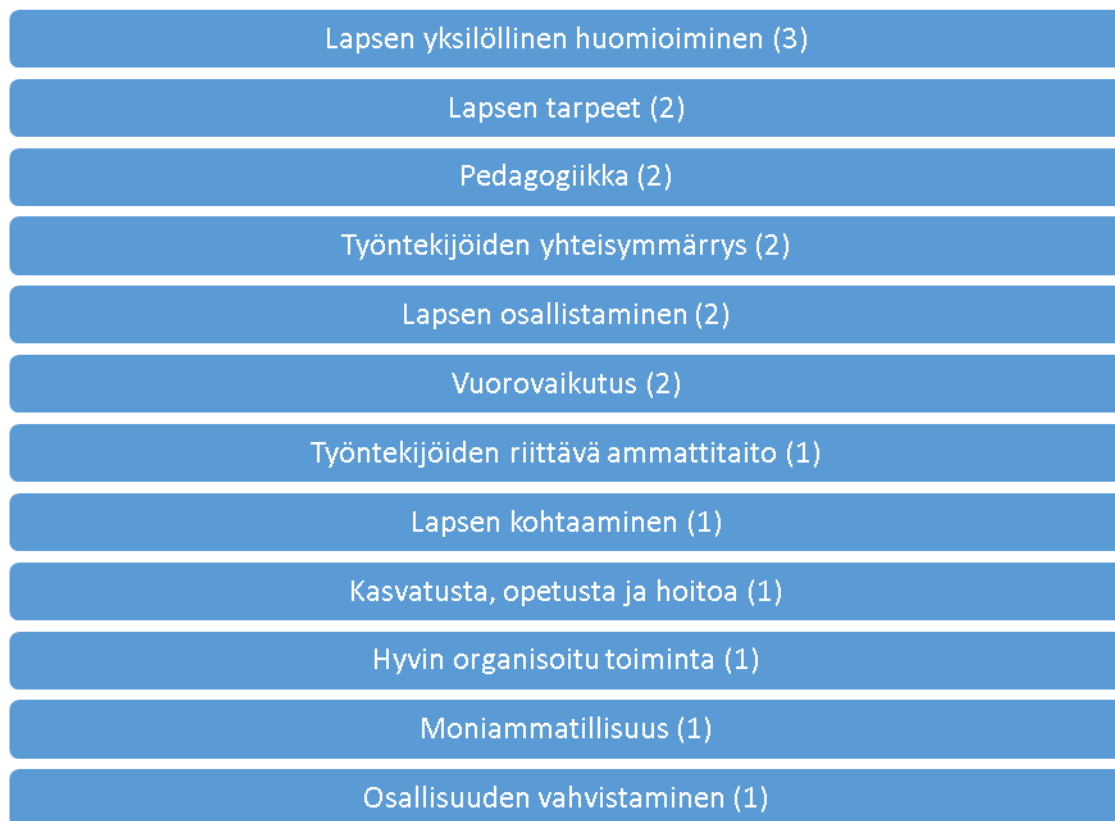
Kysyttäessä laadukkaan varhaiskasvatuksen määritelmää haastateltavani mainitsivat tärkeimpinä kaksitoista teemaa (ks. kuvio 12). Haastateltavat mainitsivat yhdeksi tärkeimmäksi lapsen yksilöllisen huomioimisen ja lapsen tarpeista lähtevän varhaiskasvatuksen (H1, H2, H3). Uudessa laissa lapsen yksilöllisyys on huomioitu velvoitteena

laatia lapselle henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma (Varhaiskasvatustilaki 36/1973, 7 §). Haastateltavien vastaukset olivat siis hyvin ajantasaisia:

Kauan sitten on ehkä ollu enemmän viel sitä et voi olla toki nykypäivänäki et jonkun verran että, et niinku se varhaiskasvatus määritteli sen tavallaan minkälainen lapsen pitää olla, olla et lapsi niinku sopeutuu siihen ni yhä enemmän niinku sitä, että et se varhaiskasvatus suunnitellaan sen niinku sen lapsen tarpeiden, tarpeiden mukaan sitte se toiminta.

Ja on se sama aikuinen siinä [...] sitte koko ajan [...] lasten kanssa niin, niin kylä se niinku mahdollistaa sen et pystytään ottaa lapsi yksilöllisesti huomioon.

Tärkeinä asioina laadukkaassa varhaiskasvatuksessa haastateltavat toivat esiin myös lasten tarpeiden huomioimisen (H1, H3), vuorovaikutuksen niin lasten, henkilökunnan kuin vanhempienkin välillä (H2, H4) sekä työntekijöiden yhteisymmärryksen esimerkiksi sovituista säännöistä ja toimintaa ohjaavista laeista ja asetuksista (H2, H4). Haastatteluissa nousivat esiin myös lapsen kohtaamisen tärkeys (H2), moniammatillisuus (H4), osallisuuden vahvistaminen (H4) sekä hyvin organisoidun toiminnan tärkeys (H4). Laadukkaassa varhaiskasvatuksessa etusijalla on siis lapsi, joka huomioidaan aidosti ja jolle tarjotaan hyvin organisoitua ja johdettua varhaiskasvatusta.

Kuvio 12. Haastateltavien näkemyksiä laadukkaasta varhaiskasvatuksesta

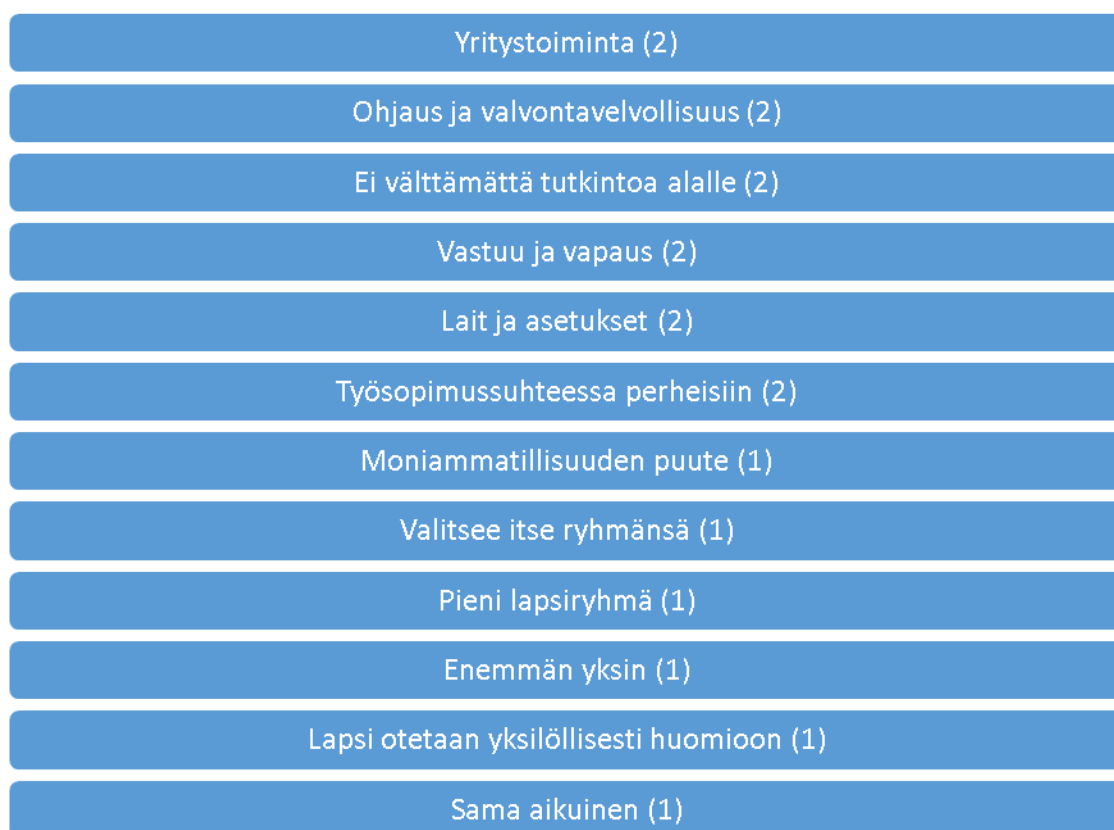
Haastateltavien näkemykset varhaiskasvatuksen ja laadukkaasta varhaiskasvatuksen välillä eivät eronneet mainittavasti. Tästä voidaankin päätellä haastateltavieni mieltävän varhaiskasvatuksen jo itsessään laadukkaaksi. Varhaiskasvatus pitää siis termillä sisällään jo laadukkaasta varhaiskasvatuksen, jolloin kysymys kuuluukin: voidaanko kaikkea tällä hetkellä annettavaa varhaiskasvatusta kutsua näiden kriteerien mukaan varhaiskasvatukseksi?

Opinnäytetyössäni varhaiskasvatuksella tarkoitetaan varhaiskasvatusta, jota annetaan yksityisessä perhepäivähoidossa. Haastateltavani kokivat yksityisen perhepäivähoidosta löytyvän sekä haasteita että mahdollisuuksia (ks. kuvio 13). Haastateltavistani puolet nostivat yksityisestä perhepäivähoidosta esiin ensimmäisenä sen, että se on yksityinen palvelu, jolloin se on yritystoimintaa (H1, H2). Yhtenä erona muuhun varhaiskasvatukseen haastateltavani mainitsivat yksityisessä perhepäivähoidossa olevan enemmän vapautta järjestää toimintaa, mutta myös vastuuta (H1, H2). Yksi

haastateltavistani mainitsi myös yksityisen perhepäivähoitajan olevan enemmän yksin, jolloin moniammatillisuus jää puuttumaan verrattuna esimerkiksi päiväkotiin (H3):

Voi olla et se on vähän niinku semmosta yksinäisempää, ikään kuin. Ja itsenäisempää.

Haastateltavani mainitsivat yksityisen perhepäivähoitajan valitsevan itse ryhmänsä lain puitteissa (H4) ja olevan työsopimussuhteessa suoraan perheisiin (H1, H2). Haastatteluissa esiin nousi myös se, että yksityistä perhepäivähoitoa koskevat samat lait ja asetukset kuin muitakin varhaiskasvatuspalveluita (H1, H2). Voidaankin siis todeta, että lakien ja asetusten mukaan tuotettuna yksityinen perhepäivähoito on varhaiskasvatusta ja näin ollen laadukasta varhaiskasvatusta.

Kuvio 13. Haastateltavien näkemyksiä yksityisestä perhepäivähoidosta

6.2 Yhteisöpedagogi varhaiskasvattajana on mahdollisuus

Kävin läpi tietoperustassa erilaisia syitä siihen, miksi yhteisöpedagogi on pätevä varhaiskasvattaja. Kysyin haastateltaviltani haastattelujen aikana näkemyksiä siitä, mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voisi tuoda varhaiskasvatukseen sekä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmiin. Tuloksissa nämä kaksi kohtaa on yhdistetty johtuen vastausten yhteneväisyydestä. Haastatteluissa lähdettiin ajatuksesta, että yhteisöpedagogi työskentelisi varhaiskasvatuksessa. Haastattelujeni aikana kävi ilmi, että yhteisöpedagogi tutkintona aiheuttaa sekä epäilyä että uskoa suhteessa varhaiskasvatukseen.

Yhteisöpedagogin tutkinnolla työskentelevä varhaiskasvattaja herätti haastattelujeni aikana epäilyä. Suurimmat syyt tälle olivat tutkinnon sisältöjen ja laajuuksien tuntemattomuus (H1, H2) sekä se, ettei yhteisöpedagogin tutkinnon ajatella riittävän varhaiskasvatukseen (H4). Yhteisöpedagogin tutkinto ei ole pätevä esimerkiksi lastentarhanopettajan tehtäviin, mutta toisaalta mikään ei estä toimimasta jollain toisella suojaamattomalla nimikkeellä varhaiskasvatuksessa. Mikään ei myöskään estä kuntia tai yksityisiä yrityksiä perustamasta uusia virkoja (Piirainen 2017).

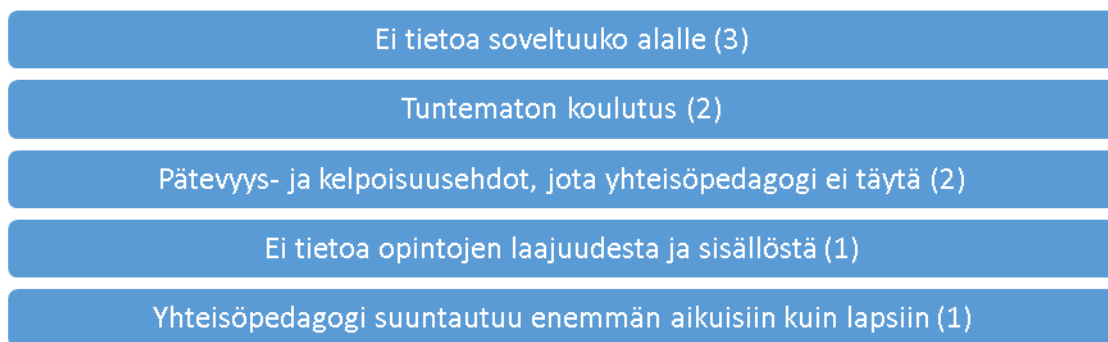
Toisaalta yhteisöpedagogin tutkinto nähtiin myös mahdollisuutena. Yhteisöpedagogeilla koettiin olevan uutta näkökulmaa ja uusia toimintatapoja (H1, H3, H4) sekä erilaisia taitoja, jotka voisivat varhaiskasvatuksessa olla hyväksi kuten osallistaminen (H1, H3), vuorovaikutustaidot (H4), järjestöosaaminen (H2, H3) sekä yhteisöllisyyden lisääminen (H1, H2, H3). Tuloksissa jaoin haastateltavien ajatukset yhteisöpedagogista varhaiskasvatuksessa yhteisöpedagogin heikkouksiksi ja vahvuuksiksi varhaiskasvattajana.

Haastatteluissa yhteisöpedagogin heikkouksiksi nousi erityisesti tutkinnon ja sen sisällön tuntemattomuus (ks. kuvio 14). Heikkouksiksi yhteisöpedagogin kannalta haastateltavani mainitsi esimerkiksi sen, että varhaiskasvatuksessa on selkeät pätevyys- ja kelpoisuusehdot (H2), joissa ei mainita yhteisöpedagogia. Yksi haastateltavistani mainitsi myös sen, että yhteisöpedagogi suuntautuu enemmän aikuisiin kuin lapsiin, minkä vuoksi yhteisöpedagogin tutkinto ei yksin riitä varhaiskasvatuksessa työskentelyyn (H4). Toisaalta yhteisöpedagogin tutkinto on niin uusi, ettei sitä ole välttämättä edes ajateltu varhaiskasvatuksen kentällä, kuten tietoperustassani mai-

nitsin. Uutuutensa vuoksi yhteisöpedagogin tutkinto oli osalle haastateltavistani tuntematon, minkä vuoksi haastateltavani eivät aina osanneet vastata esimerkiksi siihen, mitä yhteisöpedagogi voisi tuoda varhaiskasvatukseen:

Varmaan se on niin uutta jotenkin mut et paljon meit säätelee ne kelpoisuusehdot.

Alle kouluikäisen parissa työskenneltäessä tarvitaan vahvaa koulutusosaamista varhaiskasvatuksesta, jotta lapsen kasvua ja oppimista voidaan parhaalla mahdollisella tavalla tukea. Ihminen kehittyy ja oppii nopeimmin ja eniten pienessä ajassa juuri alle kouluikäisenä. Yhteisöpedagogin tutkinto ei riitä alle kouluikäisten lasten parissa työskentelyyn.

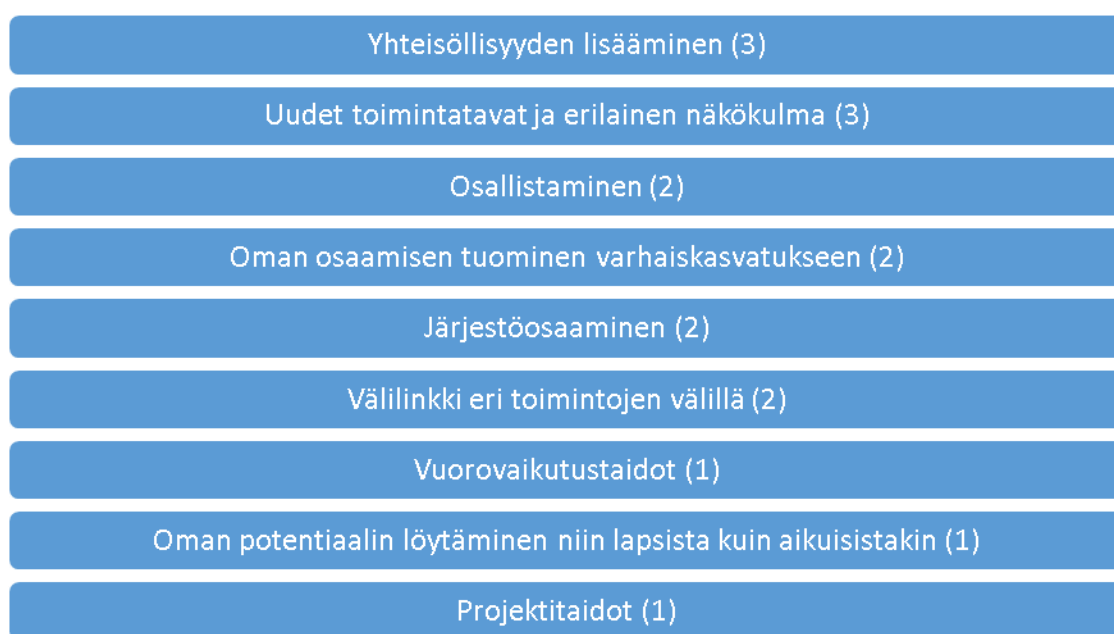

Kuvio 14. Haastateltavien ajatuksia yhteisöpedagogin heikkouksista varhaiskasvatuksessa

Yhteisöpedagogin tutkinnon vahvuudet varhaiskasvatuksessa olivat hyvin samankaltaiset kuin mitä olin itse ajatellut tietoperustassa (ks. kuvio 15). Haastateltavistani kolme mainitsivat yhteisöllisyyden lisäämisen olevan yksi yhteisöpedagogin vahvuuksista (H1, H2, H3). Haastateltavani mainitsivat myös erilaisia taitoja, joita yhteisöpedagogeilla on kuten vuorovaikutustaidot (H4), järjestöosaaminen (H2, H3), projektitaidot (H1) sekä yleisesti oman osaamisen tuomisen varhaiskasvatukseen (H2, H3). Yksi haastateltavista kuvasi yhteisöpedagogia näin:

Et se on ehkä se niinku yhteisöpedagogin työvälineenä, se oma, oma itse on se tärkein.

Kuten kommentista huomaa, on yhteisöpedagogeilla tärkeimpänä työvälineenä oma itsensä. Haastavaa siitä tekee sen, ettei yksikään yhteisöpedagogi valmistu samanaikaisena, jolloin ammattia on vaikea markkinoida kokonaisuutena. Yhteisöpedagogeista erityisiä tekee juuri ajatus siitä, että työelämä tarvitsee erilaisia osaajia. Tästä voidaankin laajentaa ajatus suurempaan mittakaavaan: onko enää järkeä kouluttaa opiskelijoita ammattilähtöisesti vai olisiko jo aika siirtyä kouluttamaan ammattilaisia työelämän tarpeiden mukaan?

Kuvio 15. Haastateltavien ajatuksia yhteisöpedagogin vahvuuksista varhaiskasvatuksessa

Yhteisöpedagogi on tutkintona humanistisen ja kasvatustieteiden tutkinto, joka antaa laaja-alaiset valmiudet toimia hyvin erilaisissa ympäristöissä. Kuten haastateltavieni vastauksista näkyy, varhaiskasvatusta sitovat tiukat pätevyys- ja kelpoisuusehdot. Yhteisöpedagogi ei kuitenkaan mielestäni ole tutkinto, jolla on tarkoitus korvata lastentarhanopettajan tai lastenhoitajan pätevyys, minkä vuoksi vertaaminen ja pohtiminen siitä, onko yhteisöpedagogi pätevä, on turhaa. Yhteisöpedagogit voivat parhaimmillaan tuoda varhaiskasvatukseen aivan uuden näkökulman. Eräs haastateltavani kuvaakin tilannetta näin:

Se että kyllä yhteisöpedagogilla on se paikkansa niinku ihan missä tahansa missä on ihmisiä.

6.3 Laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma on tekijöidensä summa

Kuten tietoperustassani kävi ilmi, ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma on suunnitelma, jota ei ole välttämättä laadittu kaikkialla. Turussa ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmien laatiminen yksityiseen perhepäivähoitoon koettiin tärkeäksi, jotta yksityinen perhepäivähoito saa välineen laadukkaaseen varhaiskasvatukseen suunnittelemisen tueksi. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ei vielä tämän opinnäytetyön suunnittelun aikana tullut Turun kaupungilta virallista ohjeistusta. Haastatteluissa, kyselyssä ja benchmarkingissa selvitin sitä, millainen on ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma sekä sitä, millainen on laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma. Kysymysasettelulla pyrin löytämään eroja pelkän ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman ja laadukkaaseen ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman väliltä.

Haastateltavani kertoivat ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman olevan heidän mielestään muun muassa työväline lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseen (H1, H3), joka perustuu varhaiskasvatukseen ja valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (H1, H2, H4). Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman tulisi haastateltavieni mukaan pohjata lasten varhaiskasvatussuunnitelmiin (H1, H2) ja siinä tulisi näkyä lasten ja huoltajien osallisuus (H1, H2, H4). Haastateltavani pitivät tärkeänä myös sitä, että ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma on helppo ja selkeä, jossa ei ole turhia korulauseita (H1, H2). Haastateltavani kuvasivat ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmia näin:

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma, jossa on kuvattuna ryhmämuotoinen toiminta lasten tarpeiden ja kiinnostuksen pohjalta.

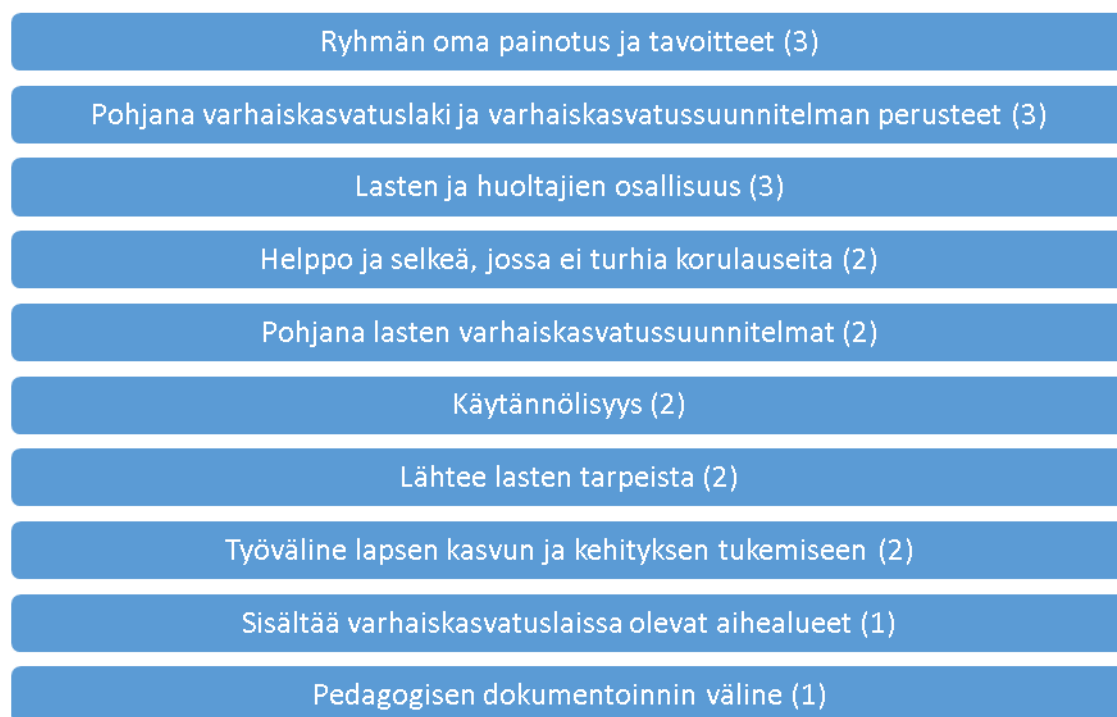
Sen täytyy olla aika semmonen helppo ja kuitenkin niinku et siellä on ne olennaiset asiat.

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmasta pidettiin haastateltavieni mukaan tärkeänä sitä, että se on käytännöllinen (H1, H2) pedagogisen dokumentoinnin väline (H2) ja

että se sisältää varhaiskasvatuslaissa olevat aihealueet (H1). Yksi haastateltavistani kuvasi ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa näin:

Ei mitään hienoja korulauseita tai hienoja lauseita tai semmosii lauseita joista ei kukaan ymmärrä yhtään mitään vaan ihan semmost konkreettista. [...] Nämä eri meidän aihealueet mitä niinku käsitellään. Et tule liikuntaa, musiikkii, matemaattist, kielellist ja niin edelleen. Et ne tulee kaikki.

Haastatteluissa tärkeimmiksi nousivat ryhmän oma painotus ja tavoitteet, laki ja perusteet sekä lasten ja huoltajien osallisuus. Alla olevaan kuvioon (ks. kuvio 16) on koottu yhteen haastateltavien ajatukset ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmasta.

Kuvio 16. Haastateltavien mielipiteet ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmasta tiivistettynä

Kyselyssä kysyin vastaajilta sekä mielipiteitä siitä, mitkä asiat omissa ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmissa ovat toimivia sekä sitä, millaisia asioita ideaalissa ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmassa tulisi olla. Vastaajien mielestä oman ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmissa toimivimmat elementit olivat käytännöllisyys (10),

joustavuus (7) sekä omat arvot, painopistealueet ja kulttuurit (6). Vastaajat nimesivät myös muita tärkeitä ominaisuuksia omista ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmistaan (ks. kuvio 17). Osalla kyselyyn vastanneista ei ollut käytössä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa, joten he ovat voineet jättää kysymykseen vastaamatta tai vastata esimerkiksi ajatellen yleisesti omaa ryhmäänsä.

Kuvio 17. Yhdeksän tärkeintä ominaisuutta omista ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmissa kyselyyn vastanneiden mielestä

Kyselyssä omien ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmien hyviä ominaisuuksia kuvattiin muun muassa näin:

Vasussa on eritelty kaikki osa-alueet, joita toiminnassa otetaan huomioon. Koska ne on vasuun mietitty ja kirjattu, ne helpommin siirtyvät myös käytäntöön. Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty! Ryhmän vasun avulla on ollut myös helppo esitellä toimintaa uusille asiakkaille.

Selvittäessäni sitä, millainen on laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma, lisäisivät haastateltavani aiempiin ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman ominaisuuksia koskeviin vastauksiinsa vielä sen, että se on pedagogisen argumentoinnin väline

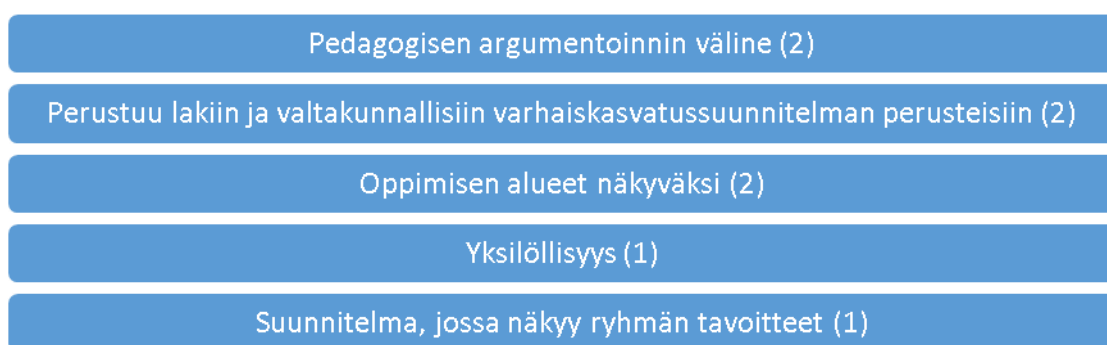
(H1, H2), jossa oppimisen alueet tulevat näkyväksi (H1, H2). Tärkeänä yksi haastateltavistani piti myös yksilöllisyyttä (H4):

Laadukas varhaiskasvatussuunnitelma ottaa huomioon erilaiset lapset, erilaiset tavat toimia ja oppia sekä pystyy tukemaan lasta hänen kasvussa ja kehityksessään tarpeen mukaan.

Kärkenä haastateltavilla laadukkaana ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman määrittelyssä oli jo aiemmin mainittu uuteen lakiin ja valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin perustuminen (H1, H4). Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma nähtiin myös työvälineenä, jossa näkyvät ryhmän tavoitteet (H1), kuten eräs haastateltavistani kertoi:

Näkisin sen sen just sen työvälineen et sen voi ottaa minä hetkenä vaan siitä hyllyltä ja tsekata ja jaa juu et mites tää meidän ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma, mites mun pitäiskä taas niinku tätä toimintaa suunnitella, jotta mä pääsen näihin tavoitteihin.

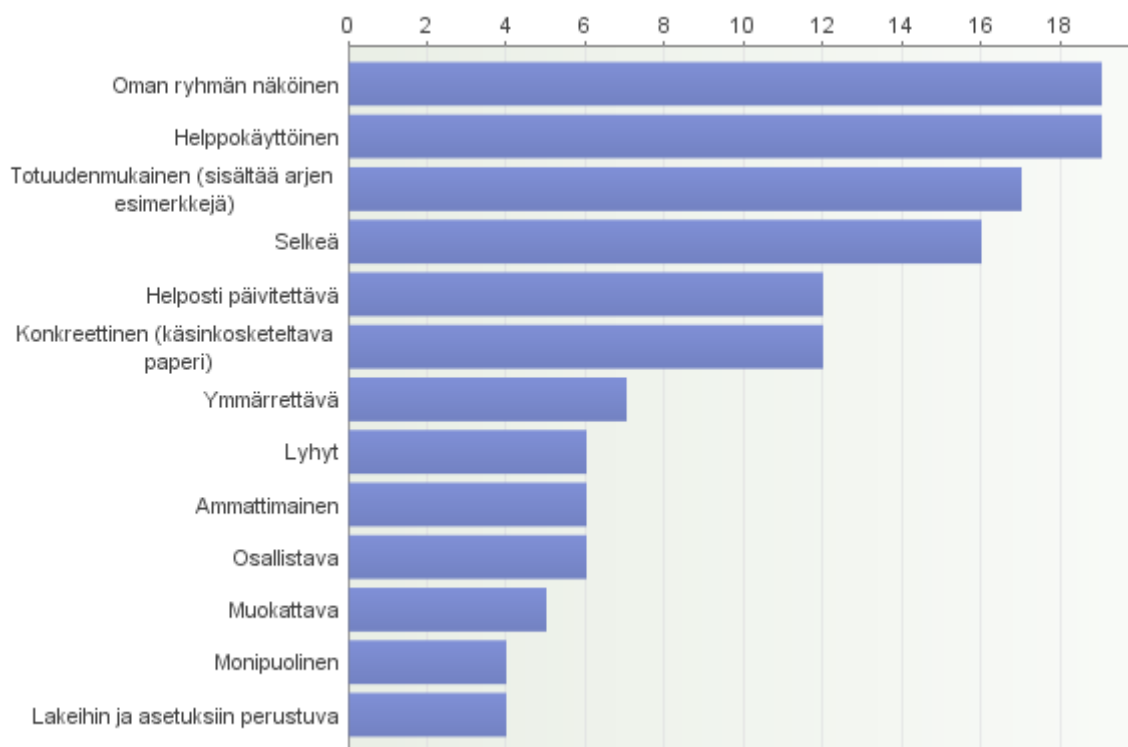
Laadukas -sanon lisääminen kysymykseen ei muuttanut haastateltavien vastauksia merkittävästi. Alla olevaan kuvioon (ks. kuvio 18) on koottu haastateltavien ajatukset laadukkaasta ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmasta.

Kuvio 18. Haastateltavien ajatukset laadukkaasta ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmasta tiivistettynä

Toimiva ja laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma sisältää kyselyyn vastanneiden yksityisten perhepäivähoitajien mielestä monenlaisia ominaisuuksia. Kyselyyn vastanneista valtaosan (67,8%) mielestä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmasta te-

kee toimivan ja laadukkaan sen helppokäyttöisyys ja se, että se on oman ryhmän näköinen. Tärkeinä ominaisuuksina pidettiin myös selkeyttä (16) ja helposti päivitettävyyttä (12). Alla olevassa kuviossa (ks. kuvio 19) näkyvät kokonaistulokset siitä, millainen on toimiva ja laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma kyselyyn vastanneiden mielestä.

Kuvio 19. Kyselyyn vastanneiden mielipide siitä, millainen on toimiva ja laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma

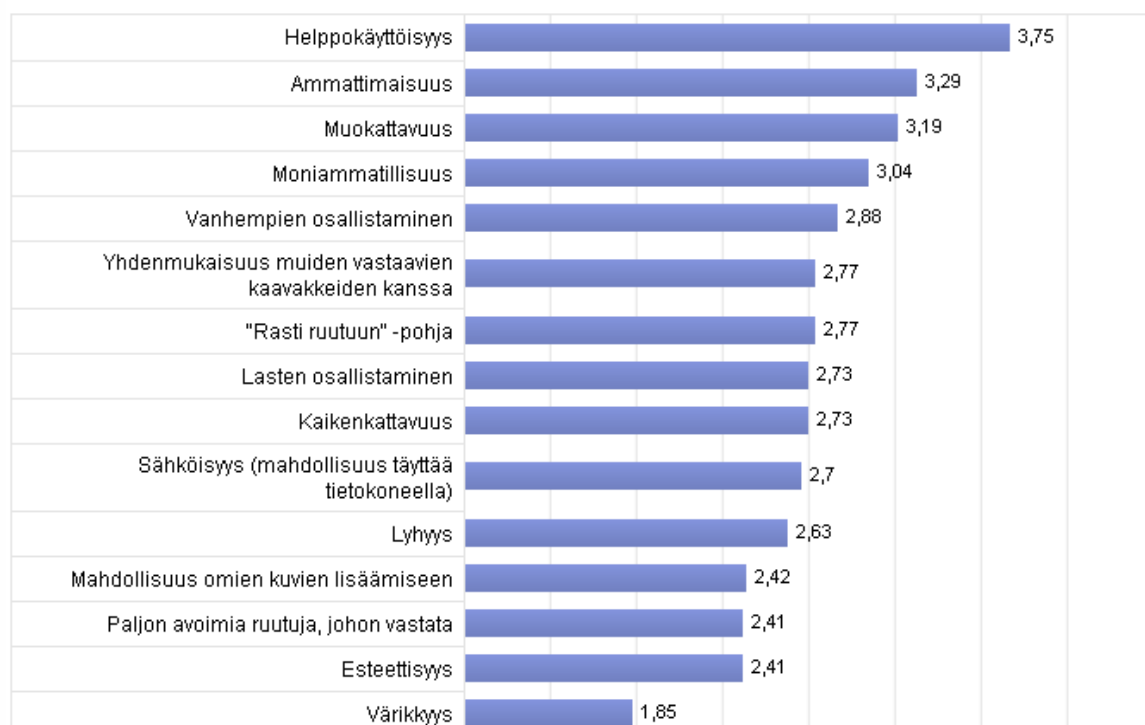
Toimiva ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma on helpompi tehdä, jos sille on laadittu pohja. Kyselyyn vastanneiden mielestä tärkein ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjan ominaisuus on sen helppokäyttöisyys (8). Tärkeinä pidettiin myös sen selkeyttä (5) ja muokattavuutta (5). Kyselyvastauksien perusteella on tärkeää, että tästä opinnäytetyöstä syntyvä tuotos on mahdollisimman helppokäyttöinen, selkeä ja sitä on helppo muokata. Alla olevassa taulukossa on lueteltu vielä muutama kyselyvastaajien mielestä tärkeä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjan ominaisuus (ks. kuvio 20).

Kuvio 20. Kyselyvastaajien mielestä kuusi tärkeintä ominaisuutta ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjassa

Kyselyssä kysyttiin myös sitä, kuinka tärkeitä vastaajille ovat asiat, jotka olin poiminut haastatteluista ja aiemman tiedon perusteella. Vastausvaihtoehdossa oli 15 vaihtoehtoa, joista oli mahdollista valita se, kuinka tärkeää kyseinen ominaisuus oli. Vastausvaihtoehtona oli myös "en osaa sanoa". Kuvio vastauksista alla (ks. kuvio 21).

Vastaajien määrä: 28

Kuvio 21. Kyselyyn vastaajien mielipide siitä kuinka tärkeitä kuviossa mainitut ominaisuudet ovat

Tärkeimmät ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjan ominaisuudet vastaajien mukaan olivat helppokäyttöisyys, ammattimaisuus ja muokattavuus. Mielenkiintoista vastauksissa on se, ettei ammattimaisuutta tai moniammatillisuutta mainittu avoimissa vastauksissa juuri ollenkaan, mutta taulukossa ne nousevat tärkeimmiksi ominaisuuksiksi. Vastauksista on mahdollista päätellä myös se, että pohjan helppokäyttöisyys ja ammattimaisuus menevät esteettisten ja ulkonäöllisten seikkojen edelle.

Muokattavuuden noustua sekä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmia että ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjia koskevissa kysymyksissä niin korkealle voidaan päätellä, että vastaajat haluaisivat pohjan, jota on erittäin helppo muokata. Toisaalta pohjan käytön tulisi olla perusteltua ja suunnitelman tekoa helpottavaa verrattuna siihen, että jokainen vain kirjoittaisi oman ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman aloitteen tyhjästä. Lisäksi tärkeää olisi, että se näyttäisi sellaiselta, että se on tehty juuri omaa ryhmää varten, mikä on haasteellista laadittaessa pohjaa, jonka tulisi olla niin avoin, että se mahdollistaa personoinnin.

Benchmarkingissa vertailin kolmea ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjaa (B1-B3) benchmarking-kysymysten avulla. Benchmarkingin tulokset olivat hyvin samankaltaiset kuin aiemmat tutkimustulokseni. Olin valinnut benchmarkingin tukemaan muita menetelmiä, jolloin oli odotettavissa, että tulokset olisivat hyvin samankaltaisia. Benchmarkingin tulokset antoivat myös paljon käytännön tietoa siitä, mitä oikeastaan ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjan tulisi sisältää, jotta se olisi toimiva. Alla olevassa kaaviossa olen esitellyt benchmarkingista syntyneet tulokset (ks. kuvio 22).

Kuvio 22. Seitsemän tärkeintä ominaisuutta ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjassa benchmarkingin mukaan

Benchmarkingin aikana keskeiseksi toimivuuden tekijäksi nousi ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjien täyttöohjeet (B1, B2, B3) ja esimerkit siitä (B1, B3), mitä tyhjiin laatikoihin voi kirjoittaa. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja on asiakirja, johon on tarkoitus kirjata omaa ryhmää koskevia tietoja suunnittelun tueksi. Sen vuoksi on tärkeää, että pohjalle on tehty käyttöohje ja esimerkkejä siitä, millaisia asioita pohjaan tulisi laittaa, jotta pohja olisi toimiva. Benchmarkingista nousi esiin myös tiivistämisen tarkeys: ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjissa (B1, B2, B3) oli liikaa tekstiä, joka korreloi täysin ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen käytettävään aikaan. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen käytettävä aika tulisi pysyä järkevissä mittasuhteissa.

Benchmarkingin kohteena olleista pohjista nousi esiin se, että ideaali ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja mahdollistaa ajantasaisuuden (B1, B2, B3). Tämä tarkoittaa, että pohjan on oltava niin yleispätevä, että kirjoitetut asiat kattavat pidemmän aikavälin. Toisaalta pohjassa tulisi kuitenkin myös näkyä ajankohtaisuus, josta ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa lukeva ihminen osaa nähdä yhteyden käytäntöön. Haasteellista pohjien luomisessa on löytää keskitie näiden kahden asian välille.

Tärkeänä benchmarkingista nousi esiin myös se, että pohjan tietojen tulisi olla lain-säädännön mukaisia (B1, B2, B3). Pohjat tulisivat olla uuden varhaiskasvatustlain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisia. Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2016, 36) kiteyttävät koko varhaiskasvatussuunnitelman pedagogisen viitekehyyksen kuviossaan hyvin (ks. kuvio 23). Tätä viitekehystä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman tulisi konkretisoida.

Kuvio 23. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys (Opetushallitus 2016, 36)

Benchmarkingissa tuli myös esiin se, että pohjissa (B1, B2, B3) tulisi olla myös mahdollisuus lasten osallistamiselle, jolloin ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmasta tulisi lapsilähtöinen. Lapsilähtöisyys ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjissa näkyi esimerkiksi ohjeistuksissa (B3), joissa ohjeistettiin osallistamaan lapsia ja vanhempia ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman teossa. Pohjassa tulisi olla myös mahdollisuus yksilöinnille (B2), jotta jokainen pohjaa käyttävä kokisi, että omasta ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmasta tulisi juuri oman ryhmän näköinen.

Benchmarkingin tuloksista yhteenvetona voidaan todeta, että jokainen benchmarkingin kohde oli toimiva ja laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja, joista yritin saada parhaimmat puolet esiin. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja voidaan kuitenkin tehdä monella tapaa, minkä vuoksi tulokset, jotka menetelmän kautta sain, antavat vastauksia tutkimuskysymyksen ensimmäiseen osaan (millainen on laadukas ja toimiva ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma), mutta eivät anna valmiita vastauksia siitä, mikä on paras tapa tehdä se.

6.4 Yhteisöpedagogi luo uudenlaista laatua varhaiskasvatukseen

Kaikkien menetelmien tulokset tyypiteltyni kahdeksaksi yleistykseksi sain selville kahdeksan kohdan vastauksen tutkimuskysymykseeni: millainen on laadukas ja toimiva ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma ja mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voisi siihen tuoda. Alla olevaan kuvioon olen koonnut tyypittelyt haastatteluista (H1-H4), kyselystä (K) ja benchmarkingista (B), joista ensimmäisen laatikon tyypit vastaavat kysymykseen ”millainen on laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma” ja toisen laatikon tyypit siihen ”mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voisi siihen tuoda” (ks. kuvio 24).

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman täytyy olla
<ul style="list-style-type: none"> • helppokäyttöinen ja selkeä (H1, H2, B, K) • ammattimainen ja pohjautua varhaiskasvatukseen, valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sekä lapsen henkilökohtaisiin varhaiskasvatussuunnitelmiin. (H1, H2, H4, B, K) • käytännöllinen ja yksilöllinen. (H1, H2, H4, K, B) • muokattava ja osallistava. (H1, H2, H4, K, B)
Lisäarvona ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaan yhteisöpedagogi voi tuoda
<ul style="list-style-type: none"> • yhteisöllisyyden. (H1, H2, H3) • osallistamisen. (H1, H3) • uusia toimintatapoja ja näkökulmia. (H1, H3, H4) • oman osaamisen. (H2, H3)

Kuvio 24. Vastaus opinnäytetyön tutkimuskysymykseen ”millainen on laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma ja mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voisi siihen tuoda?”

Taulukon mukaan ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman täytyy olla helppokäyttöinen ja selkeä, olla ammattimainen ja pohjautua varhaiskasvatukseen, valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sekä lapsen henkilökohtaisiin varhaiskasvatussuunnitelmiin. Sen täytyy olla myös käytännöllinen ja yksilöllinen sekä muokattava ja osallistava. Lisäarvona ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaan yhteisöpedagogi voi tuoda yhteisöllisyyden, osallistamisen, uusia toimintatapoja ja näkökulmia sekä oman osaamisen.

Tietoperustassa pohdin varhaiskasvatuksen muutoksia, lapsen oikeutta yhteisölliseen varhaiskasvatukseen sekä sitä, millainen yhteisöpedagogi on varhaiskasvattajana. Tuloksia analysoidessani kävi ilmi, että monet ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman toivotut ominaisuudet olivat ominaisuuksia, joihin yhteisöpedagogilla on paljon annettavaa. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman toivottiin esimerkiksi olevan osallistava, josta yhteisöpedagogilta löytyy vahva osaaminen. Yhteisöpedagogilla on myös vahva yhteiskunnallinen ja kehittämisosaaminen, jolloin erilaisten kehittämissuhteiden ja hankkeiden läpivieminen varhaiskasvatuksessa on yhteisöpedagogin

ydinosaamista. Voidaankin siis sanoa yhteisöpedagogin olevan yksi vastaus lapsen yhteisöllisyyden oikeuden huomioimiseen varhaiskasvatuksessa.

Pohdittaessa tietoperustassa kuvattua lapsen oikeutta yhteisölliseen varhaiskasvatukseen, tullaan kysymykseen siitä, mitä ja miten lapsi tarvitsee varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksessa on monenlaisia käsityksiä siitä, kuinka lapsi oppii. Järvisen, Laineen & Hellman-Suomisen (2013, 116) mukaan lapsen oppimiseen ei ole yhtä oikeaa toimintamallia siihen, miten kasvattaja mahdollistaa lapsen oppimisen. Sen vuoksi ei myöskään ole yhtä oikeaa tekijää ajatellen lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista.

Yhteisöpedagogilla on annettavaa tietoperustassa kuvattuihin varhaiskasvatustilanteisiin. Varhaiskasvatuksessa on mielestäni siirrytty behavioristisesta oppimiskäsityksestä, jossa oppiminen on ollut tiedon välittämistä opettajalta oppijalle yhä enemmän humanistiseen oppimiskäsitykseen, jossa oppiminen perustuu oppijan omiin tavoitteisiin ja oppimishaluun. Yhteisöpedagogin osaaminen keskittyy juuri tällaiseen yksilön ja ryhmän tukemiseen ja ohjaamiseen. Humanistisessa ammattikorkeakoulussa käytössä oleva valmennuspedagogiikka, joka perustuu ryhmässä toteutuvaan toimintaan ja oppimisen prosessiin tukee myös yhteisöpedagogin osaamista varhaiskasvatuksen kentällä: jokainen yhteisössä oleva voi oppia toiselta (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2014).

Päätelminä tuloksista voidaankin siis sanoa laadukkaana ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman olevan lomake, jossa tuloksista saadut ominaisuudet täyttyvät ja jonka laatijana toimii henkilö, jolla on ymmärrys ja tuntemus kyseessä olevasta ryhmästä ja tarvittavat tiedot ja taidot ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman luomiseen. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa luodessa on myös hyvä olla siihen tarkoitettu valmis pohja. Siitä, mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voi tuoda tähän prosessiin, on tuloksissa paljon näyttöä ja esimerkkejä.

7 RYHMÄN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN POHJA

Opinnäytetyöni kehittämistehtävänä oli luoda tilaajan ja laajemmin yksityisen perhepäivähoidon kentän tarpeeseen ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja työkaluksi varhaiskasvatuksen suunnitteluun. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma on asiakirja, joka täytyy jokaisessa turkulaisessa yksityisessä perhepäiväkodissa laatia. Opinnäytetyöstäni syntynyt tuotos on yksi mahdollinen malli, millä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman voi laatia.

Lähdin suunnittelemaan ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjaa opinnäytetyöstäni syntyneiden tulosten, uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden sekä yhteisöpedagogin vahvan yhteisöllisen näkökulman pohjalta. Uudessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) peräänkuulutetaan yhteisöllistä otetta ja lapsen tarpeiden huomioimista toiminnan suunnittelussa, minkä pohjalta lähdin tuotosta suunnittelemaan. Kehittämistyön menetelmillä saaduista tuloksista kävi hyvin laajasti ilmi se, että yksityiset perhepäivähoitajat ja ryhmäperhepäivähoitajat toivovat tuotokseltani helppokäyttöisyyttä ja käytännönläheisyyttä.

Käsitteet-luvussa määrittelin termin ”ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma”. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmien todettiin perinteisesti olevan kasvattajalähtöisiä. Kasvattajalähtöisen lähestymistavan sijaan lähdin työstämään ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa yhteisön eli päivähoitoryhmän näkökulmasta. Ryhdyin kehittämään ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjaa, jossa lapsi on passiivisen vastaanottajan sijasta aktiivinen osallistuja.

Lähdin työstämään ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjaa, joka olisi helppo, käytännönläheinen ja yhteisölähtöinen, mutta joka myös ottaisi huomioon laajasti uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016, 36) mukaisen varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehyksen. Päädyin jaottelemaan suunnitelman osa-alueet yhtenä benchmarkingin kohteenani ollutta Parrilan & Fonsénin (2016, liite 1) tuottamaa ryhmävasulomaketta mukaillen. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjaan valikoitui yhdeksän osa-aluetta: meidän ryhmämme, tavoitteemme, arvope-

rustamme, varhaiskasvatuksen toteutus, oppimisen alueet, laaja-alaisen osaamisen edistäminen, osallisuus, yhteistyö sekä vuorovaikutus. Pohjan osa-alueet on nimetty ja rakennettu niin, että pohja on mahdollisimman yhteisölähtöinen.

Tuotoksen muodoksi valitsin A4-kokoisen tekstipohjan, johon lisäsin kuvia ja graafisia elementtejä. Toteutin tuotoksen Microsoft Wordilla, koska koin, että tuotoksen tulisi olla helposti muokattavissa myös muilla koneilla. Valmis ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja oli 20-sivuinen Word-tiedosto, joka on tarkoitus tulostaa kaksipuoleisena, jolloin lopullinen versio on 10-sivuinen. Benchmarkingin kohteina olleista ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmien pohjista kävi ilmi, että liian pitkä ja monimutkainen pohja vaatii paljon aikaa täyttämiseen, minkä vuoksi luomassani pohjassa on pyritty yksinkertaistamaan kaikki osa-alueet jättämättä kuitenkaan tärkeitä asioita pois. Benchmarkingin kohteina olleista pohjista puuttui myös varhaiskasvatukselle ominainen värikkyys, minkä vuoksi loin tuotoksesta värikkään ja paljon kuvia sisältävän.

Tuloksena syntyi mielestäni tiivis, mutta samalla helppokäyttöinen malli ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman luomisesta yksityisten perhepäivähoitajien käyttöön. Opinnäytetyöni varsinainen tuotos oli ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja, jonka yhteyteen loin vielä pohjan päivähoidon mahdollisia projekteja varten sekä Powerpoint-esityksen ohjeeksi pohjan käytöstä. Tuotokseni eli ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja ja projektipohja löytyvät opinnäytetyön liitteistä (ks. liite 4 ja liite 5). Tuotos laitetaan laajemmin jakoon opinnäytetyön tekijän, tilaajan sekä mahdollisesti myös muiden toimijoiden toimesta. Tuotos on löydettävissä tämän opinnäytetyön liitteistä ja Turun kaupungin perhepäivähoito ohjaajan hallinnoimalta ”Yksityinen perhepäivähoito Turussa” -verkkosivustolta.

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja koostuu kymmenestä sivusta. Ensimmäinen sivu on edestä kansilehti ja takaa ohjesivu (ks. kuvio 25). Panostin ohjesivun sekä sisältösivujen apukysymysten selkeyteen ja ymmärrettävyyteen, jotta jokainen varhaiskasvatuksen ammattilainen koulutustaustasta huolimatta pystyy pohjaa käyttämään. Pyrin tekemään ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjasta myös silmää miellyttävän, vaikka esteettisyys ei tuloksissa noussutkaan tärkeäksi ominaisuudeksi.

RYHMÄN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

(Päiväohjelman nimi)

(Suoraan ryhmän lastinurjakohdista)

TÄYTTÖOHJE

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja	Tämä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja noudattaa Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaa, valtakunnallisia varhaiskasvatussuunnitelman perusteita sekä varhaiskasvatustakia. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja perustuu valtakunnallisiin ja kunnallisiin ohjeistuksiin ja säädöksiin, päiväohjelman omin arvoihin ja painotuksiin sekä lapsen henkilökohtaisiin varhaiskasvatussuunnitelmiin.
Aikataulu	Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma täytetään ja arvioidaan vähintään kerran vuodessa. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa tulisi muokata myös silloin, kun suunnitelmaan tai ryhmään tulee merkittäviä muutoksia. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan tulisi osallistua myös lapsia ja vanhempia.
Käytäntö	Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman tarkoitus olla mahdollisimman konkreettinen käytännönläheinen ja helposti ymmärrettävä suunnitelma siitä, miten toimintaa päiväohjelmassa suunnitellaan ja järjestetään ja se tulisi olla vanhempien nähtävillä. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma noudattaa (ja seuraa) uutta varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, johon jokaisen tässä asiakirjaa käyttävän tulisi tutustua, jotta pohjaa voi käyttää sujuvasti. Pohjassa on yhdeksän kohtaa, joihin on tarkoitus kirjata lyhyesti oman ryhmän ajatukset kyseisestä aiheesta. Jokaisen kohdan toisella puolella on apukysymyksiä sekä arviointi-taulukko, johon on mahdollista kirjata lyhyitä arviointoja siitä, miten tarotteisiin on päästy. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja on muokattava, joten esimerkiksi kuvituksen voi vaihtaa oman ryhmän kuviksi tai piittää sellaisenaan. Pohjan voi täyttää joko sähköisesti tai käsin.
Projektit	Tämän ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjaan kuuluu myös erillinen lomake projekteille, joita päiväohjelmassa tehdään. Lomakkeeseen on tarkoitus kirjata projektista se mitä, miten, milloin, missä ja miksi mitään tehdään. Projektipohja on pedagogisen dokumentoinnin apuväline päiväohjelmassa tapahtuvaa teematoimintaa varten.
Muut väzät	Tämä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja on suunniteltu niin että se tarvitsee tukeen lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat sekä yksilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman, joka sisältää tiedot päiväohjelmasta sekä turvallisuuksuunnitelman.
Lähteet	Parriä, Sanna & Fonsén, Elna 2016. Varhaiskasvatuksen pedagoginen johtajuus. Käsikirja käytännön työhön. P-S-kustannus. Opetushallitus 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Määräykset ja ohjeet 2016:17. Turun kaupunki 2013. Turun varhaiskasvatussuunnitelma.

Kuvio 25. Tuotoksen etusivu esiteltyinä

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjan etusivun jälkeen seuraavat yhdeksän sivua ovat sisältösivuja (ks. kuvio 26). Sisältösivut koostuvat otsakesivusta, jossa on osa-alueen nimi sekä tyhjä laatikko kirjoitukselle sekä takasivusta, jossa on apukysymyksiä täyttäjälle sekä tyhjä laatikko arvioinnille. Sisältösivujen otsikot ja sisällöt on suunniteltu tukemaan yhteisölähtöistä varhaiskasvatusta. Pohjaa apuna käyttäen laadittu ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma lähtee oman yhteisön eli lapsiryhmän tarpeista ja toiveista. Sisältösivujen apukysymyksissä korostuu lasten aito osallistaminen ja kuuleminen.

ARVOPERUSTAMME

MEIDÄN RYHMÄMME ARVOPERUSTA:

Arvoperusta

Miten varhaiskasvatuksen arvoperusta näkyy varhaiskasvatuksessamme?

Miten lapsuuden itseisarvo näkyy meillä?

Miten tuemme ihmisenä kasvamisessa?

Miten huomioimme lapsen oikeudet?

Miten yhdenvertaisuus, tasa-arvoja monimuotoisuus näkyvät varhaiskasvatuksessamme?

Miten huomioimme perheiden monimuotoisuuden?

Miten edistämme terveellistä ja kestävä elämäntapaa?

Mitkä arvot ovat meille erityisen tärkeitä?

Päivämäärä	Arviointi

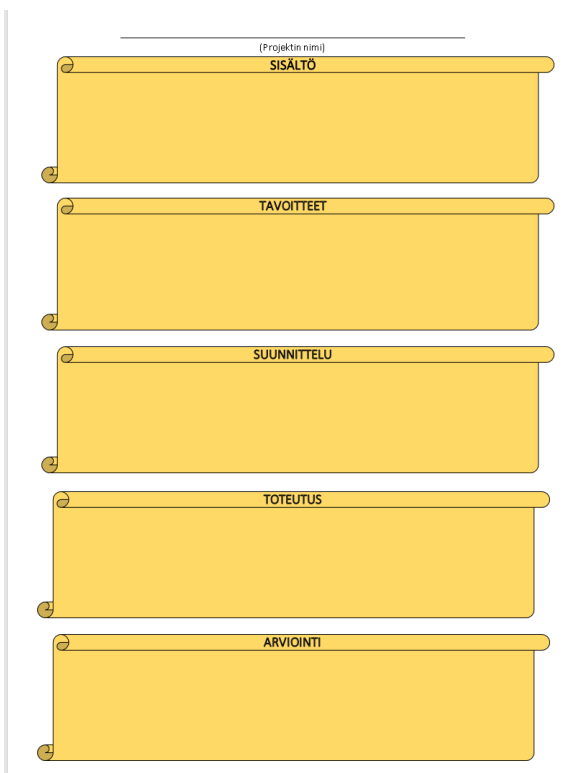
Kuvio 26. Tuotoksen sisältösivu esiteltyinä

Opinnäytetyöstäni syntynyt ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja on helposti muokattava, jolloin käyttäjät voivat tehdä siitä oman näköisensä. Pohjaan on mahdollista lisätä omia kuvia tai säilyttää se sellaisenaan. Lomaketta on mahdollista täyttää joko sähköisesti tai käsin ja sen tarkoituksena on olla mahdollisimman helppokäyttöinen, jotta se olisi aidosti apuväline lisätyön sijaan. Valmiiksi täytetyn ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman on tarkoitus olla myös huoltajien nähtävillä (ks. kuva 1).

Kuva 1. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma esillä perhepäiväkodin arjessa

Opinnäytetyöni varsinaisen tuotoksen lisäksi loin projektipohjan päivähoidon projekteja varten sekä Powerpoint-ohjeistuksen pohjien käytöstä. Projektipohjan loin, koska koin, ettei ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja antanut tarpeeksi tilaa päivähoidon lyhyemmille projekteille. Projektipohjan loin myös Microsoft Wordilla. Pyrin pitämään projektipohjan mahdollisimman helppona ja lyhyenä, jotta sitä on helppo käyttää työn lomassa (ks. Kuvio 27).

Kuvio 27. Projektipohja päivähoidon projekteja varten

Benchmarkingin kohteina olleissa ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjissa tärkeäksi osaksi nousivat pohjien täyttöohjeet. Tämän vuoksi laadin luomani pohjan alkuun lyhyen ohjeen, jonka lukemalla käyttäjä saa ymmärryksen siitä, miten ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjaa täytetään. Koin kuitenkin, ettei täyttöohje ole riittävä, minkä vuoksi laadin pohjien tueksi Powerpoint-ohjeistuksen, jonka jaan käyttäjille pohjien mukana. Powerpoint-ohjeistuksessa kerron, miten pohjaa käytetään, mihin se perustuu sekä miten pohjasta saa oman näköisen. Ohjeistuksessa on huomioitu myös pohjien yhteisöllisyys ja osallistavuus, joiden toteutumisessa pohjan täyttäjällä on suuri vastuu.

Esittelin opinnäytetyöni tuotoksen tilaajalleni sen valmistuessa, jolloin sain hyvää palautetta siitä, mihin suuntaan tuotosta kannattaa viedä. Tilaajan lisäksi jaan tuotokseni myös muille yksityisille perhepäivähoitajille ja ryhmäperhepäivähoitajille perhepäivähoidon ohjaajan järjestämässä yksityisten perhepäivähoitajien toiminnanohjausillassa opinnäytetyöni valmistuttua, jolloin saan myös heidän palautteensa tuotoksestani.

8 LOPUKSI

Tämän työn tarkoituksena oli selvittää ja tutkia millainen olisi laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma yhteisöpedagogin tuottamana. Uusi laki, valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sekä uudet paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat toivat mukanaan laajan sisällöllisen toimintakulttuurin muutoksen, joka jäi pienemmälle huomiolle kuin samaan aikaan tehdyt muut resursseihin liittyvät päätökset. Haasteiden lisäksi muutokset toivat mukanaan kuitenkin myös mahdollisuuksia. Varhaiskasvatus tiivistyi uuden lain ja säädösten vuoksi varhaiskasvatuksen ytimeen: lapseen ja varhaiskasvatukseen lapsen oikeutena. Lapsen yhteisöjen ymmärtäminen ja tukeminen varhaiskasvatuksen osana on lapsen oikeuksien tukemista parhaimmillaan.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli myös luoda tilaajalleni syntyneeseen tarpeeseen laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja, jota lähdin tutkimuskysymyksilläni (millainen on laadukas varhaiskasvatussuunnitelma ja mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voisi siihen tuoda) kehittämään. Tutkimuskysymyksiin saaduilla vastauksilla syntyi tilaajalle ja laajemmin kentän käyttöön ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja, projektipohja päivähoidon projekteja varten sekä Powerpoint-ohjeistus pohjista. Opinnäytetyö oli mielestäni onnistunut, koska se vastasi ennalta nimettyyn tilaajan tarpeeseen, asettamiini tutkimuskysymyksiin ja tuotti sekä uutta tietoa että työkalun varhaiskasvatuksen ja yhteisöpedagogien kentälle.

Opinnäytetyössä esitelty ajatus varhaiskasvatuksen kehittymisestä kasvattajälähtöisestä yhteisölähtöiseen yhteisöpedagogin osaamisen kautta on ajatus, jota tällä opinnäytetyöllä on pyritty edistämään. Kuten johdannossa jo mainittiin, on lapsella valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016) mukaan ”oikeus yhteisöllisyyteen ja ryhmään kuulumiseen” sekä oikeus ”kuulluksi tulemiseen ja osallisuuteen omaan elämään vaikuttavissa asioissa”. Opinnäytetyöstä syntynyt tuotos on malliesimerkki varhaiskasvatuksen työkalusta, joka on yhteisöpedagogin osaamista hyödyntämällä kehitetty kasvattajälähtöisestä yhteisölähtöiseen.

Yhteisöpedagogit varhaiskasvatuksessa ovat kuitenkin vielä tämänkin opinnäytetyön valmistuttua vähemmistössä, mikä tarkoittaa marginaaliin jääville suurta vastuuta oman osaamisen esiin tuomisesta. Tämän työn tarkoituksena oli parantaa yhteisöpedagogien työllistymismahdollisuuksia myös varhaiskasvatuksen kentälle, minkä toteutumista on vaikea ennustaa. Uskon kuitenkin, että opinnäytetyöni voi auttaa muiden seikkojen ohessa yhteisöpedagogien osaamisen nimeämisessä myös varhaiskasvatuksen kentällä.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuotoksen ja tutkimuksen kautta tukea myös ajatusta siitä, että yhteisöpedagogi voi tuoda varhaiskasvatukseen oman osaamisen ilman, että se olisi pois jostain muusta. Yksi suuri kehittämisen alue tulevaisuudessa onkin yhteisöpedagogin laajempi sijoittuminen varhaiskasvatukseen, kuten esimerkiksi päiväkotiin, omana vakanssinaan. Tutkimuksen kohde voisi tällöin olla esimerkiksi päiväkodin yhteisöllisyys ja sen kehittäminen yhteisöpedagogin toimesta.

Tilaaajan ja laajemmin yksityisten perhepäivähoitajien kentän näkökulmasta opinnäytetyö ja siitä syntynyt tuotos antavat työkaluja ja uutta tietoa oman työn tueksi. Kehittämistyöstä syntynyt tuotos on suunniteltu helpottamaan yksityisten perhepäivähoitajien kiireistä arkea. Laajemmin opinnäytetyöni avaa esimerkiksi yhteisöllisyyden merkitystä varhaiskasvatuksessa sekä miten ja kenen toimesta sitä on mahdollista kehittää. Työ antaa myös raamit sille, miten muitakin toimintoja on mahdollista kehittää kasvattajalähtöisestä yhteisölähtöiseksi.

Tilaaajalta saatu palaute opinnäytetyöstä ja siitä syntyneestä tuotoksesta (ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja) oli positiivista. Tilaaajan mukaan työ vastasi kiitettävästi tilaaajan tarvetta. Tilaaajan palautteen mukaan opinnäytetyö on aiheeltaan ajankohtainen, ja siinä on pureuduttu uuteen lakiin ja sen tuomiin muutoksiin asiantuntevasti ja tarkkanäköisesti. Tilaaaja kuvailee opinnäytetyöstä syntynyttä tuotosta hyödylliseksi ja toimivaksi työkaluksi osana laadukkaan varhaiskasvatuksen suunnittelua. Tilaaajan mukaan opinnäytetyöstä tuotoksena syntynyt ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja otetaan ilolla vastaan ja käyttöön. (Laaksonen 2017b.)

Opinnäytetyöni antaa tietoa sekä varhaiskasvatuksen että yhteisöpedagogien kentälle siitä, mitä annettavaa yhteisöpedagogeilla on varhaiskasvatukseen. Ajatus yhtei-

söpedagogista varhaiskasvattajana on yleistettävissä koko Suomen alueelle. Tulokset siitä, mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voisi tuoda varhaiskasvatukseen ja esimerkiksi tässä tapauksessa ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaan pätevät kaikkiin tässä opinnäytetyössä tarkoitettuihin yhteisöpedagogeihin. Toisaalta kuten tietoperustassa jo aiemmin mainitsin, on jokainen yhteisöpedagogi omanlaisensa. Opinnäytetyössä punaisena lankana on kulkenut kuitenkin ajatus siitä, että yhteisöpedagogi on pätevä työskentelemään kaikkialla, missä on ihmisiä. Aihetta on mahdollista tutkia ja kehittää eteenpäin, jotta yhteisöpedagogeilla olisi suurempi jalansija myös varhaiskasvatuksessa.

LÄHTEET

- Aalto Maija 2017. Sadat HS:n kyselyyn vastanneet kertovat ahdistuksesta päiväko-
deissa – ”Kaikki energia menee siihen, että saan lapset pysymään hengissä”. Uu-
tinen. Helsingin Sanomat 5.1.2017.
- Airikka Mikko 2016. Päivähoito muuttuu varhaiskasvatukseksi. Yle Uutisgrafiikka.
Uutisessa Timo Seppänen Päivähoidon uudistus on kinkkinen palapeli. Viitattu
15.2.2017. <http://yle.fi/uutiset/3-8583680>
- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry 2015. OKM:n lausuntopyyntö OKM
15/010/2015 (24.2.2015). Asia: opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö halli-
tuksen esitykseksi varhaiskasvatuslaiksi. Viitattu 20.2.2017.
[http://www.arene.fi/sites/default/files/PDF/Lausunnot/2015/OKM_Lausunto%20HE
%20varhaiskasvatuslaiksi_2015_04_01.pdf](http://www.arene.fi/sites/default/files/PDF/Lausunnot/2015/OKM_Lausunto%20HE%20varhaiskasvatuslaiksi_2015_04_01.pdf)
- Ammattinetti 2017. Ammatit. Yhteisöpedagogi. Viitattu 15.2.2017.
<http://www.ammattinetti.fi/ammattit/detail/9adc6e710a65344601d71245390a0cf5>
- Heinämäki, Liisa 2012. Varhaiskasvatus yhteisöllisyyden vahvistamisen paikkana.
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Powerpoint-esitys. Viitattu 29.3.2017.
[http://www.okka-
saa-
tio.com/liitetiedostot/Varhaiskasvatus_yhteisollisyyden_vahvistamisen_paikkana.p
df](http://www.okka-saa-tio.com/liitetiedostot/Varhaiskasvatus_yhteisollisyyden_vahvistamisen_paikkana.pdf)
- Helsingin kaupunki 2016. Päivähoito ja koulutus. Perhepäivähoito. Viitattu 15.2.2017.
<http://www.hel.fi/www/Helsinki/fi/paivahoito-ja-koulutus/paivahoito/perhepaivahoito/>
- Helin, Elisa & Tarkka, Kirsi 2017. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja peda-
gogiikka varhaiskasvatuksessa-koulutus. 14.2.2017. Virastotalo, Turku.
- Hoitopaikka.net 2017. Hoitomuotona perhepäivähoito. Viitattu 15.2.2017.
<http://www.hoitopaikka.net/Sivut.aspx/53690>
- Hoitopaikka.net 2016a. Mikä muuttuu päivähoidossa 2016? Viitattu 13.2.2017.
<http://www.hoitopaikka.net/Sivut.aspx/126421>
- Hoitopaikka.net 2016b. Yksityisenä perhepäivähoitajana aloittaminen. Viitattu
15.2.2017. <http://www.hoitopaikka.net/Sivut.aspx/480>
- Hoitopaikka.net 2016c. Lainsäädäntö. Viitattu 20.2.2017.
<http://www.hoitopaikka.net/Sivut.aspx/538>
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2017. Yhteisöpedagogi (amk). Ammattitaitona
ohjaaminen. Viitattu 15.2.2017.
<http://www.humak.fi/opiskelijaksi/yhteisopedagogi/yhteisopedagogi-amk/>.
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2014. Valmennuspedagogiikka. Humak wiki. Vii-
tattu 3.4.2017. <https://wiki.humak.fi/display/OJOS/Valmennuspedagogiikka#>
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2013. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulu-
tushjelma. Opetussuunnitelma 2013-2018. Viitattu 17.2.2017.
[https://wiki.humak.fi/download/attachments/2984630/Ops-09-13-j%C3%A4nu-
fin.doc?version=1&modificationDate=1403685494000&api=v2](https://wiki.humak.fi/download/attachments/2984630/Ops-09-13-j%C3%A4nu-fin.doc?version=1&modificationDate=1403685494000&api=v2)

- Härkönen, Ulla 2003. Mitä varhaiskasvatus on? Ajatuksia varhaiskasvatuksen systeemisestä määritelmästä. Viitattu 9.2.2017. <http://sokl.uef.fi/juhlakirja/15UllaH.htm>
- Jarva, Aini 2013. Vanhemman näkökulma varhaiskasvatuspalveluihin. Siikalatvan varhaiskasvatuskyselyn tuloksia.
- Johansson, Tuula 2017. Valvira: Yhteisöpedagogi on pätevä työskentelemään lastensuojelussa. Uutinen. Humak.fi 30.3.2017. Viitattu 31.3.2017. <http://www.humak.fi/uutiset/yhteisopedagogi-pateva-tyoskentelemaan-lastensuojelussa/>
- Järvinen, Mervi & Laine, Anne & Hellman-Suominen, Kirsi 2013. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.
- Kaipio, Kalevi 2000. Mitä yhteisöllisyys on? Teoksessa Haapamäki, Jouko & Kaipio, Kalevi & Keskinen, Soili & Uusitalo, Ilkka & Kuoksa, Maria (toim.) Yhteisö kasvat-
taa. Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Tampere: Tammer-Paino, 93-127.
- KidsMatter 2017. Cultural diversity: Suggestions for families and educators. Viitattu. 4.5.2017. https://www.kidsmatter.edu.au/sites/default/files/public/KM%20C1_Cultural%20Diversity_Suggestions%20for%20Families%20and%20Educators.pdf
- Koivula, Merja 2010. Lasten yhteisöllisyys ja yhteisöllinen oppiminen päiväkodissa. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 390. Väitöskirja. Viitattu 7.4.2017. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/23627/9789513938925.pdf>
- Kolehmainen, Marjo & Lahtinen, Pauliine 2014. Nuorisotyötä koulussa. Yhteisen toimintakulttuurin kehittäminen. Viitattu 4.5.2017. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/05/Nuorisotyota-koulussa-web.pdf>
- Kultusministerkonferenz 2015. The Education System in the Federal Republic of Germany 2013/2014. Early childhood education and care. Viitattu 13.2.2017. https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Eurydice/Bildungswesen-engl-pdfs/dossier_en_ebook.pdf
- Kuntatyönantajat 2016. Kunta-alan ammatit. Päivähoidon ammatit. Viitattu 20.2.2017. <http://www.kuntatyönantajat.fi/fi/kuntatyönantajana/amatit/paivahoito/Sivut/default.aspx>
- Laaksonen, Jenni 2017a. Suullinen tiedonanto 7.3.2017.
- Laaksonen, Jenni 2017b. Tilaajan palaute opinnäytetyöstä. E-mail minttu.lind@hotmail.com 2.5.2017.
- Laaksonen Jenni 2016. Suullinen tiedonanto 15.12.2016.
- Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005
- Lastentarhanopettajaliitto 2017. Linkit. Lastensuojelun ja päivähoidon yhteistyö, aineistoja. Viitattu 9.3.2017. <http://www.lastentarha.fi/cs/ltol/Linkit>
- Leppänen Satu 2017. Perhepäivähoitajien määrä. E-mail minttu.lind@humak.edu 7.2.2017.
- Leppänen, Satu 2016. Yksityisten perhepäivähoitajien toiminnanohjausilta 19.10.2016.

- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. (3.-4. painos). Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Opetushallitus 2017. Varhaiskasvatus. VASU2017 – varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden uudistaminen. Viitattu 9.2.2017.
http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/varhaiskasvatus/103/0/uudet_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_paatetty
- Opetushallitus 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Määräykset ja ohjeet 2016:17. Viitattu 9.2.2017.
http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016. Varhaiskasvatuslain uudistaminen. Viitattu 22.12.2016.
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/vireilla_koulutus/varhaiskasvatus/index.html
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015. Varhaiskasvatuslain ensimmäinen vaihe voimaan 1.8.2015. Viitattu 13.2.2017.
<http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2015/05/varhaiskasvatus.html>
- Opetushallitus 2013. Perhepäivähoitajan ammattitutkinto 2013. Näyttötutkinnon perusteet. Määräykset ja ohjeet 2013:24. Viitattu 22.12.2016.
http://www.oph.fi/download/152266_Perhepaivahoitajan_ammattitutkinto_15_011_2013.pdf
- Opintopolku 2017a. Humanistinen ja kasvatusala ammattikorkeakoulussa. Yhteisöpedagogi. Viitattu 15.2.2017. <https://opintopolku.fi/wp/ammattikorkeakoulu/mita-amkssa-voi-opiskella/humanistinen-ja-kasvatusala/>
- Opintopolku 2017b. Tulokset haulle ”yhteisöpedagogi amk”. Viitattu 17.2.2017.
[https://opintopolku.fi/app/#!/haku/yhteis%25C3%25B6pedagogi%2520\(amk\)?page=1&facetFilters=teachingLangCode_ffm:FI&tab=los](https://opintopolku.fi/app/#!/haku/yhteis%25C3%25B6pedagogi%2520(amk)?page=1&facetFilters=teachingLangCode_ffm:FI&tab=los)
- Parrila, Sanna & Fonsén, Elina 2016. Varhaiskasvatuksen pedagoginen johtajuus. Käsikirja käytännön työhön. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Piirainen, Petteri 2017. Kysymyksiä yhteisöpedagogin pätevyyksistä varhaiskasvatuksessa. E-mail minttu.lind@humak.edu 4.4.2017.
- Piirainen, Petteri 2013. Yhteisöpedagogi (amk) on pätevä myös lastensuojelun tehtäviin. Tiedote yhteisöpedagogin pätevydestä lastensuojelun tehtäviin. Viitattu 9.3.2017.
http://www.nuoli.info/application/files/7514/8716/6988/Tiedote_yhteisopedagogin_patevyydesta_lastensuojelun_tehtaviin_19.6.2013.pdf
- Seppänen, Timo 2016. Päivähoidon uudistus on kinkkinen palapeli. Uutinen. Yle 10.1.2016. Viitattu 26.4.2017. <http://yle.fi/uutiset/3-8583680>
- Tampereen kaupunki 2017. Päivähoito ja koulutus. Perhepäivähoito. Viitattu 15.2.2017. <http://www.tampere.fi/paivahoito-ja-koulutus/paivahoito/perhepaivahoito.html>
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

- Turun kaupunki 2017a. Päivähoito ja koulutus. Päivähoito ja esiopetus. Viitattu 9.2.2017. <https://www.turku.fi/paivahoito-ja-koulutus/paivahoito-ja-esiopetus>
- Turun kaupunki 2017b. Perhepäivähoito. Viitattu 15.2.2017. <https://blog.edu.turku.fi/perhepaivahoito/perhepaivahoito/>
- Turun kaupunki 2017c. Päivähoito ja esiopetus. Perhepäivähoito. Viitattu 15.2.2017. <https://www.turku.fi/paivahoito-ja-koulutus/paivahoito-ja-esiopetus/perhepaivahoito>
- Turun kaupunki 2016. Yksityisen hoidon tuen kuntalisäehtojen muutos ja tuen suuruus 1.8.2016 alkaen. Kasvatus- ja opetuslautakunnan kokous 27.4.2016. Viitattu 13.2.2017. <http://ah.turku.fi/kasopelk/2016/0427006x/3383058.htm>
- Turun kaupunki 2013. Turun varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 9.2.2017. http://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/turun_varhaiskasvatussuunnitelma_2013.pdf
- Unicef 2017. Lapsen oikeuksien sopimus lyhennettynä. Lapsen oikeudet. Viitattu 26.4.2017. <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-lyhennettyna/>
- Valvira 2017. Yhteisöpedagogien kelpoisuus lastensuojelutehtäviin. Lausunto. Viitattu 31.3.2017. <http://www.humak.fi/wp-content/uploads/2017/03/Valviran-lausunto-yhteis%C3%B6pedagogien-kelpoisuudesta-sosiaalialan-teht%C3%A4viin.pdf>
- Varhaiskasvatustilaki 36/1973
- Vilkka, Hanna 2015. Tutki ja kehitä (4., uudistettu painos). Jyväskylä: PS-Kustannus.

HAASTATTELUT

Kaikki haastattelut on tehnyt Minttu Lind

Satu Turunen 2016. 28.12.2016. Sähköpostihaastattelu.

Satu Leppänen 2016. 20.12.2016

Ulla Soukainen 2016. 21.12.2016.

Merja Sainio 2016. 22.12.2016. Puhelinhaastattelu.

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset

A. Taustatiedot

1. Kuvaile työ- ja koulutushistoriaasi ennen nykyistä työpaikkaasi.
2. Missä organisaatiossa työskentelet? Mikä on roolisi siellä?

B. Varhaiskasvatus

1. Miten määrittelet varhaiskasvatuksen?
2. Millaista on mielestäsi laadukas varhaiskasvatus?

C. Yksityinen perhepäivähoito

1. Miten yksityinen perhepäivähoito eroaa muusta varhaiskasvatuksesta ja mitä samaa siinä on?

D. Yhteisöpedagogi varhaiskasvattajana

1. Mitä tiedät yhteisöpedagogin tutkinnosta?
2. Mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voisi mielestäsi tuoda varhaiskasvatukseen?

E. Ryhmän/Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma

1. Millainen on ryhmän/yksikön varhaiskasvatussuunnitelma?
2. Millaisia asioita ryhmän/yksikön varhaiskasvatussuunnitelma tulee sisältää?
3. Mitkä seikat vaikuttavat ryhmän/yksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön?
4. Millainen on mielestäsi laadukas / toimiva yksikön varhaiskasvatussuunnitelma?
5. Mitä lisäarvoa yhteisöpedagogi voisi tuoda yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaan?

F. Loppukysymykset

1. Onko vielä jotakin, jota haluaisit kertoa edellä käydyistä asioista?

Liite 2. Kysely

KYSELY VARSINAIS-SUOMEN ALUEELLA TOIMIVILLE YKSITYISILLE PERHEPÄIVÄHOITAJILLE, RYHMÄPERHEPÄIVÄHOITAJILLE SEKÄ MUILLE YKSITYISILLE VARHAISKASVATTAJILLE.

Tämän kyselyn tarkoituksena on kartoittaa yksityisten varhaiskasvattajien mielipiteitä siitä, millainen on hyvä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma. Tämä kysely on tarkoitettu yksityisille perhepäivähoitajille, ryhmäperhepäivähoitajille sekä muille varhaiskasvattajille. Vastauksia käytetään opinnäytetyössä, jossa luodaan pohja ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmasta yksityisten perhepäivähoitajien käyttöön.

Kysely on anonyymi. Kysymyksiä on yhteensä kymmenen (10) ja kyselyyn vastaaminen kestää noin 5-10 minuuttia.

Voit vastata kyselyyn, vaikkeet vielä/ tällä hetkellä työskentele yksityisessä perhepäivähoidossa.

Kyselyn toteuttaa osana opinnäytetyötään yhteisöpedagogiopiskelija Minttu Lind, jolta saa myös lisätietoja opinnäytetyöstä ja kyselystä:
minttu.lind@humak.edu

1. Olen

Perhepäivähoitaja
Ryhmäperhepäivähoitaja
Muu, mikä?

2. Mihin seuraavista ikäryhmistä kuulutte?

Alle 18-vuotiaat
18-25v
26-30v
31-40v
41-50v
51-60v
yli 60-vuotiaat
En halua ilmoittaa

3. Olen työskennellyt perhepäivähoitajana ja/tai ryhmäperhepäivähoitajana yhteensä

0-1 vuotta
2-4 vuotta
5-8 vuotta
yli 8 vuotta
En työskentele tällä hetkellä perhepäivähoidossa

4. Onko ryhmässäsi käytössä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma?

Kyllä
Ei

5. Mikä tai mitkä asiat tekevät mielestäsi oman ryhmäsi ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmasta toimivan?

6. Millainen on mielestäsi toimiva ja laadukas ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma? Valitse viisi (5) tärkeintä ominaisuutta.

Helppokäyttöinen
 Perusteellinen
 Miellyttävä silmälle
 Muokattava
 Konkreettinen (käsin kosketeltava paperi)
 Kielellisesti laadukas
 Lakeihin ja asetuksiin perustuva
 Osallistava
 Oman ryhmän näköinen
 Ammattimainen
 Lyhyt
 Kuvia sisältävä
 Selkeä
 Totuudenmukainen (sisältää arjen esimerkkejä)
 Ymmärrettävä
 Lukujärjestysmäinen
 Monipuolinen
 Helposti päivitettävä

7. Mitä muita ominaisuuksia ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman tulisi sisältää? Vapaa sana!

8. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjassa (kaavake)?

Ei lainkaan tärkeä - Hieman tärkeä - Tärkeä - Todella tärkeä - En osaa sanoa

Helppokäyttöisyys
 Esteettisyys
 Ammattimaisuus
 "Rasti ruutuun" -pohja
 Paljon avoimia ruutuja, johon vastata
 Sähköisyys (mahdollisuus täyttää tietokoneella)
 Värikkyys
 Mahdollisuus omien kuvien lisäämiseen
 Kaiken kattavuus
 Yhdenmukaisuus muiden vastaavien kaavakkeiden kanssa
 Lyhyys
 Vanhempien osallistaminen
 Lasten osallistaminen
 Moniammatillisuus
 Muokattavuus

9. Millaista ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjaa sinä käyttäisit?

10. Jäikö jotain sanomatta? Tähän voit kirjoittaa mieleesi tulleita muita asioita.

Liite 3. Benchmarking-kysymykset

ESTEETTISYYS

1. Miksi pohja on esteettinen? Miksi ei?
2. Onko varhaiskasvatussuunnitelmapohja esteettinen? Onko siinä vähän vai paljon kuvia? Toimivatko kuvat siinä?
3. Millaisella fontilla ja kirjainkoolla varhaiskasvatussuunnitelmapohja on tehty? Mikä toimii? Mikä ei?
4. Onko varhaiskasvatussuunnitelmapohja silmää miellyttävä? Miksi?

PITUUS

5. Kuinka pitkä varhaiskasvatussuunnitelmapohja on? Onko se liian pitkä? Liian lyhyt?

SISÄLTÖ

6. Onko pohjassa käyttöohjetta tai muita ohjeita? Ovatko ne ymmärrettävät?
7. Onko sisältö asianmukainen? (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet) Mitä puuttuu? Onko jotain liikaa?
8. Kysytäänkö pohjassa mitä vuoden aikana tehdään? Miten? Näkyykö pohjassa osallisuus?
9. Onko kysymykset kirjoitettu korulausein vai ymmärrettävästi?
10. Rohkaistaanko pohjassa käyttämään esimerkkejä? Miten?

Liite 4. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja

RYHMÄN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

(Päivähoitopaikan nimi)

(Suunnitelman laatimisajankohta)

TÄYTTÖOHJE

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja

Tämä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja noudattaa Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaa, valtakunnallisia varhaiskasvatussuunnitelman perusteita sekä varhaiskasvatustilaa. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja perustuu valtakunnallisiin ja kunnallisiin ohjeistuksiin ja säädöksiin, päivähoitopaikan omiin arvoihin ja painotuksiin sekä lapsen henkilökohtaisiin varhaiskasvatussuunnitelmiin.

Aikataulu

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma täytetään ja arvioidaan vähintään kerran vuodessa. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa tulisi muokata myös silloin kuin suunnitelmaan tai ryhmään tulee merkittäviä muutoksia. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan tulisi osallistua myös lapsia ja vanhempia.

Käytäntö

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman on tarkoitus olla mahdollisimman konkreettinen käytännönläheinen ja helposti ymmärrettävä suunnitelma siitä, miten toimintaa päivähoitopaikassa suunnitellaan ja järjestetään ja se tulisi olla vanhempien nähtävillä.

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma noudattaa (ja seuraa) uutta varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, johon jokaisen tätä asiakirjaa käyttävän tulisi tutustua, jotta pohjaa voi käyttää sujuvasti. Pohjassa on yhdeksän kohtaa, joihin on tarkoitus kirjata lyhyesti oman ryhmän ajatukset kyseisestä aiheesta. Jokaisen kohdan toisella puolella on apukysymyksiä sekä arviointi-työkalu, johon on mahdollista kirjata lyhyitä arvioita siitä, miten tavoitteisiin on päästy.

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja on muokattava, joten esimerkiksi kuvituksen voi vaihtaa oman ryhmän kuviksi tai pitää sellaisenaan. Pohjan voi täyttää joko sähköisesti tai käsin.

Projektit

Tämän ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjaan kuuluu myös erillinen lomake projekteille, joita päivähoitopaikassa tehdään. Lomakkeeseen on tarkoitus kirjata projektista se mitä, miten, milloin, missä ja miksi mitään tehdään. Projektipohja on pedagogisen dokumentoinnin apuväline päivähoitopaikassa tapahtuvaa teematoimintaa varten.

Muut vasut

Tämä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohja on suunniteltu niin että se tarvitsee tuekseen lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat sekä yksikkökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman, joka sisältää tiedot päivähoitopaikasta sekä turvallisuussuunnitelman.

Lähteet

Parrila, Sanna & Fonsén, Elina 2016. Varhaiskasvatuksen pedagoginen johtajuus. Käsikirja käytännön työhön. PS-kustannus.

Opetushallitus 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Määräykset ja ohjeet 2016:17.

Turun kaupunki 2013. Turun varhaiskasvatussuunnitelma.

MEIDÄN RYHMÄMME

LAPSIRYHMÄN KUVAUS:

LAPSIRYHMÄN KUVAUS

Kuinka monta lasta ryhmässä on?

Minkä ikäisiä lapset ovat?

Millaiset ovat ryhmän lapsien hoitoaikataulut?

Millaisia lapset ovat?

Millainen tämä ryhmä on?

Mitkä ovat ryhmän kiinnostuksen kohteet?

Mitä muita erityispiirteitä ryhmällä on?

Tämän ryhmän kasvattaja/ kasvattajat:

TAVOITTEEMME

TAVOITTEET

Mitkä ovat ryhmän tavoitteet?

Mitä haluamme yhdessä oppia?

Missä haluamme kehittyä?

Miten saavutamme tavoitteemme?

Päivämäärä	Arviointi

ARVOPERUSTAMME

MEIDÄN RYHMÄMME ARVOPERUSTA:

Arvoperusta

Miten varhaiskasvatuksen arvoperusta näkyy varhaiskasvatuksessamme?

Miten lapsuuden itseisarvo näkyy meillä?

Miten tuemme ihmisenä kasvamisessa?

Miten huomioimme lapsen oikeudet?

Miten yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja monimuotoisuus näkyvät
varhaiskasvatuksessamme?

Miten huomioimme perheiden monimuotoisuuden?

Miten edistämme terveellistä ja kestäväää elämäntapaa?

Mitkä arvot ovat meille erityisen tärkeitä?

Päivämäärä	Arviointi

VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTUS

Pedagoginen dokumentointi:

Perushoitotilanteet:

Leikkiminen:

Liikkuminen:

Tutkiminen:

Taiteellinen ilmaisu ja
kokeminen:

Päivähoidon tulo- ja
lähtötilanteet:

Kielellinen kehitys ja ilmaisu:

VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTUS

Miten ja milloin lapsia havainnoidaan ja miten havainnot dokumentoidaan?

Mitä keinoja pedagogiseen dokumentointiin on? Esim. valokuvat, projektit sekä kasvun kansiot.

Miten meillä ruokaillaan, puetaan, riisutaan, nukutaan sekä opetellaan arjen taitoja (siisteys ja itsestä huolehtiminen)?

Miten ja millä meillä leikitään ja millainen meidän leikkiympäristömme on? Miten leikkiä ohjataan? Miten meillä mahdollistetaan pitkäkestoinen leikki?

Miten ja missä meillä liikutaan? Miten ja milloin liikutaan ohjatusti? Miten meillä mahdollistetaan liikkuminen mahdollisimman monipuolisesti?

Miten meillä mahdollistetaan tutkiminen? Miten lasten tekemät tutkimukset ja pohdinnat näkyvät meillä (esim. projektit)? Miten lähiympäristömme mahdollistaa tutkivan toiminnan?

Miten meillä on mahdollista kokea ja ilmaista itseään taiteellisesti? Millainen ympäristö meillä on ajatellen taiteellista ilmaisua?

Miten lapsi ja perhe vastaanotetaan aamulla ja hyvästellään iltapäivällä? Miten tietoa vaihdetaan kodin ja päivähoidon välillä?

Miten meillä on huomioitu kielellinen kehitys ja ilmaisu? Millä keinoin (tarinat, saduttaminen, lorut) tunteiden ilmaisua, tunnistamista sekä sanoittamista tuetaan?

Päivämäärä	Arviointi

OPPIMISEN ALUEET

Kielten rikas maailma:

Ilmaisun monet muodot:

Minä ja meidän yhteisömme:

Tutkin ja toimin ympäristössäni:

Kasvan, liikun ja kehityn:

OPPIMISEN ALUEET

Miten tuemme ja vahvistamme lasten kielellisiä taitoja? Millaisia välineitä meillä on tähän? Miten tuemme lapsen uteliaisuutta ja kiinnostusta puhumista, kirjoittamista sekä lukemista kohtaan?

Miten mahdollistamme lasten ilmaisua musiikillisesti, kuvataiteellisesti, suullisesti sekä kehollisesti? Millaiset oppimisympäristöt meillä on tätä ajatellen?

Miten yhteisömme (oma ryhmä, kunta, maa) näkyy ja muistetaan arjessamme? Miten meillä vahvistetaan ymmärrystä elinympäristöstä, sen historiasta ja moninaisuudesta?

Miten meillä mahdollistetaan ympäröivän luonnon havainnointi ja tutkiminen? Miten meillä tutustutaan teknologiaan?

Miten meillä harjoitellaan terveysosaamista sekä turvataitoja? Miten meillä opetellaan kierrätystä ja kohtuullista kuluttamista? Entä miten meillä opetellaan terveellisiä elämäntapoja?

Päivämäärä	Arviointi

LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN EDISTÄMINEN

LAAJA-ALAISTA OSAAMISTA EDISTETÄÄN MEILLÄ
NÄIN:

LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN EDISTÄMINEN

Miten meillä huomioidaan se, että jokainen tilanne voi edistää oppimista ja osaamista?

Rohkaistaanko meillä lapsia kysymään, kyseenalaistamaan sekä käyttämään mielikuvitusta erilaisten ratkaisujen keksimisessä?

Tutustutaanko meillä erilaisiin kulttuureihin? Opetellaanko meillä kuuntelemaan ja arvostamaan erilaisia näkemyksiä? Miten meillä kunnioitetaan erilaisuutta?

Miten meillä opetellaan itsenäisyyttä? Opetellaanko meillä tiedostamaan, nimeämään ja ilmaisemaan tunteita? Miten meillä opitaan kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa?

Miten meillä edistetään monilukutaitoa? Opetellaanko meillä peruslukutaitoa, kuvanlukutaitoa, numeerista lukutaitoa sekä medialukutaitoa? Harjoitellaanko meillä lukutaidon lisäksi myös viestien ja tekstien tuottamista?

Miten meillä tutustutaan turvallisesti erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, sovelluksiin ja peleihin?

Miten meillä annetaan lapselle mahdollisuus tulla kuulluksi sekä osallistua ja vaikuttaa itseä ja ryhmää koskeviin asioihin?

Päivämäärä	Arviointi

OSALLISUUS

EDISTÄMME OSALLISUUTTA:

OSALLISUUS

Miten lapsien osallisuus näkyy meillä? Entä vanhempien?

Miten lapset voivat vaikuttaa toimintaan ja toimintaympäristöihin?

Miten mahdollistamme jokaisen mielipiteen kuulemisen?

Miten annamme vanhemmille mahdollisuuden tutustua ja vaikuttaa toimintaan?

Päivämäärä	Arviointi

YHTEISTYÖ

TEEMME YHTEISTYÖTÄ:

YHTEISTYÖ

Miten ja kenen kanssa teemme yhteistyötä?

Millaista yhteistyötä teemme muiden tahojen kanssa?

Toimimmeko monialaisesti muiden tahojen kanssa?

Edistääkö huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö lapsen tervettä ja turvallista kasvua, kehitystä ja oppimista?

Miten toimimme, jotta yhteistyö kaikkien välillä on sujuvaa?

Päivämäärä	Arviointi

VUOROVAIKUTUS

ME VUOROVAIKUTAMME:

VUOROVAIKUTUS

Millaista on ryhmämme vuorovaikutus?

Miten edistämme hyvää vuorovaikutusta?

Miten edistämme lapsien keskinäistä vuorovaikutusta?

Miten edistämme lapsien ja kasvattajien välistä vuorovaikutusta?

Päivämäärä	Arviointi

Liite 5. Projektipohja

(Projektin nimi)

SISÄLTÖ

TAVOITTEET

SUUNNITTELU

TOTEUTUS

ARVIOINTI